

Nr. 9 (53), 9 – 28 octombrie 2008

I. STIRI PE SCURT

Integrare Europeană

- DI Andrei Stratan i-a Primit pe Directorii Politici din Cadrul Ministerelor de Externe ale Cehiei, Suediei și Lituaniei. MAEIE. 09.10.2008.
- Kalman Mizsei Crede ca Moldova Are Sanse sa Obtina Comert Liber si un Regim de Vize Liberalizat cu UE. NewsIn. 09.10.2008.
- Miniștrii de Externe ai UE Au Adoptat Concluziile Privind Republica Moldova. MAEIE. 13.10.2008.
- Semnarea Memorandumului Privind Aplicarea „Proiectului Europa”. MAEIE. 13.10.2008.
- Andrei Stratan: EUBAM Devine o Istorie de Succes. MAEIE. 14.10.2008.
- Noul Acord cu UE Va Fi Semnat pe Parcurusul Anului Viitor. Infotag. 16.10.2008.
- Andrei Stratan: Dinamismul Relațiilor Moldo-Comunitare Justifică Solicitarea unui Tratat Diferențiat față de Republica Moldova. MAEIE. 17.10.2008.
- Republica Moldova Vrea să Fie Consultată de UE la Elaborarea Parteneriatului Estic. Agerpres. 14.10.2008.
- Lipsa Pluralismului în Moldova Frânează Dezvoltarea Relațiilor RM-UE. Info-Prim Neo. 14.10.2008.
- România și Ungaria Vor Sprijini Ucraina și Republica Moldova pentru Aderarea la UE. Umimedia. 22.10.2008.
- MAEIE a Început Pregătirile Pentru Viitorul Proces de Negocieri Asupra Noului Acord al R. Moldova cu UE. NewsIn. 21.10.2008.
- Vladimir Voronin a Declarat că EUBAM a Ajutat Moldova să Înlătore Exportul de Arme din Transnistria. Infotag. 23.10.2008.
- Oficialii Europeni Cer Implementarea Eficientă a Reformelor în Justiție, Drepturile Omului și Libertatea Presei. Info-Prim Neo. 24.10.2008.
- Vladimir Voronin: Apartenența Moldovei la Zonele de Liber Schimb CSI și CEFTA Trebuie Folosită cu Maximă Eficiență. Info-Prim Neo. 27.10.2008.

Romania - Republica Moldova

- România Deține o Poziție tot Mai Importantă în Comerțul Republicii Moldova. Info-Prim Neo. 10.13.2008.
- Traian Basescu: Federalizarea Republicii Moldova Nu Reprezinta o Solutie. Umimedia 23.10.2008.
- Prim-ministrul Zinaida Greceanii a Discutat cu Conducerea României Probleme de Colaborare. Infotag. 23.10.2008.
- Traian Basescu: România Va Susține Moldova să Prindă "Pachetul" Balcanilor de Vest. Basa-press. 23.10.2008.
- Zinaida Greceanii: Moldova Contează în Continuare pe Susținerea României în Procesul de Integrare Europeană. Info-Prim Neo. 24.10.2008.
- Moldova și România Vor Intensifica Colaborarea în Domeniul Comerțului, Agriculturii și Științei. Infotag. 24.10.2008.

Rusia - Republica Moldova

- Vladimir Voronin: Ca Președintă a CSI, Moldova Va Pregăti Onorabil Aniversarea Victoriei în Marele Război pentru Apărarea Patriei. Info-Prim Neo. 10.10.2008.
- Marian Lupu: Președinția Moldovei în CSI Nu Va fi Formală. Infotag. 27.10.2008.
- La 5-6 Noiembrie Va Avea Loc Ședința Interguvernamentală a Comisiei Moldo-Ruse. Infotag. 27.10.2008.
- Întrevederea Președintelui Vladimir Voronin cu Boris Grizlov, Președintele Dumei de Stat al Federației Ruse. Președinția RM. 28.10.2008.

GUAM - Republica Moldova

- Președintele Moldovei, Vladimir Voronin, a Respins Criticile GUAM. Infotag. 13.10.2008.

Conflictul Transnistrean

- Kalman Mizsei: O Întrevedere Voronin-Smirnov Va Acorda un Impuls Politic Adițional. Info-Prim Neo. 10.10.2008.
- Președintele Moldovei Este Dispus să se Întâlnească cu Liderul Transnistriei. Infotag. 13.10.2008.
- Consiliul Europei Propune Transnistriei Sprijin în Realizarea unor Proiecte Comune. NewsIn. 14.10.2008.
- Președintele Moldovei este Disponibil să se Întâlnească cu Liderul Transnistrean. Infotag. 22.10.2008.
- Boris Grăzlov: Nu Este Importantă Forma pe Care o Va Lua Soluția Conflictului Transnistrean, ci Conținutul Acesteia. Info-Prim Neo. 27.10.2008.

II. OPINII, COMENTARI, INTERVIURI

1. Declarațiile Președintelui Vladimir Voronin Făcute După Ședința Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană din 21 octombrie 2008. Transcris APE.
2. Vasile Sova: Chisinaul Nu Accepta ca Transnistria, Odata Integrata în Moldova, sa Aiba Drept de Veto Asupra Aderării la UE. Hotnews. 13.10.2008.
3. Ministrul Externe Andrei Stratan: Republica Moldova nu vrea să fie „o remorcă a Ucrainei”. Adevărul. 19.10.2008.
4. Semnale Oportune de Deschidere a Uniunii Europene. Vladimir Socor. Radio Europa Libera. Transcris APE. 10.10.2008.
5. Experții Străini Consideră că Țările UE au Arătat la CAGRE că Aderarea Republicii Moldova Nu Este Prioritară. NewsIn. 15.10.2008.
6. La Reuniunea Interparlamentară UE-Moldova, Europeanii Critică Legislația Electorală și Situația Mass-Media. Interviu cu Oleg Serebrian. Radio Europa Libera. Transcris APE. 23.10.2008.
7. Nicu Popescu: Republica Moldova Încă Nu Este Pregătită să Intre în Grupul Statelor Candidate la UE. Radio Europa Libera. 24.10.2008.
8. Republica Moldova și Politica Europeană de Vecinătate (PEV). Studiu de Victor Chirilă. APE. 27.10.2008.
9. Aspectele de Politică Externă Prezentate de Barometrul de Opinie Publică - Octombrie 2008. Lina Grău. APE. 28.10.2008.

I. ȘTIRI PE SCURT

9 octombrie	Vizita în Moldova a Directorilor politici din cadrul ministerelor de externe ale Cehiei, Suediei și Lituaniei
9 octombrie	Vizita de lucru la Chișinău a Reprezentantului special al UE pentru Republica Moldova, Kalman Miszei
13 octombrie	La Luxembourg a avut loc reuniunea Consiliului Afaceri Generale și Relații Externe al UE în cadrul căreia au fost adoptate Concluziile cu privire la Moldova
14 octombrie	La Chișinău s-a desfășurat Reuniunea a IX-a a Consiliului Consultativ al Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina
20-23 octombrie	Vizită de documentare în Moldova a delegației Consiliului Europei, condusă de Claudia Luciani, Director în cadrul Directoratului General pentru Democrație și Afaceri Politice al Consiliului Europei
21 octombrie	Guvernele României și Ungariei au semnat o declarația comună, în care se angajează să sprijine Ucraina și Moldova pentru a deveni membre ale UE
21 octombrie	A avut loc ședința Comisiei naționale pentru integrare europeană (CNIE)
23 octombrie	Prim-ministrul Zinaida Greceanii a efectuat o vizită de lucru în România, unde a avut întreveneri bilaterale cu Președintele României Traian Băsescu și Prim-ministrul României Călin Popescu Țăriceanu
23 octombrie	La Strasbourg a avut loc cea de a 11-a reuniune a Comitetului de Cooperare Parlamentară Moldova-UE
27 octombrie	Vizita oficială în Republica Moldova a Președintelui Republicii Muntenegru Filip Vujanović
27-28 octombrie	Vizita oficială în Republica Moldova a Președintelui Dumei de Stat al Federației Ruse Boris Grizlov
28 octombrie	Lansarea de către IPP a Barometrului de Opinie Publică, octombrie 2008

Integrare Europeană

- **Dl Andrei Stratan i-a Primit pe Directorii Politici din Cadrul Ministerelor de Externe ale Cehiei, Suediei și Lituaniei. MAEIE. 09.10.2008.**

La 9 octombrie 2008, dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene i-a primit pe Directorii politici din cadrul ministerelor de externe ale Cehiei, Suediei și Lituaniei. La întrevener au participat de asemenea dl Charles Beyer, Ambasadorul Marii Britanii în Republica Moldova și dl Petr Kypr, Ambasadorul Republicii Cehia în Republica Moldova. Cu referire la Parteneriatul Estic, Viceprim-ministrul A. Stratan, a menționat că Republica

- **Kalman Miszei Crede ca Moldova Are Sanse sa Obtina Comerț Liber si un Regim de Vize Liberalizat cu UE. NewsIn. 09.10.2008.**

Reprezentantul special al UE pentru Republica Moldova, Kalman Miszei, este optimist în

Moldova dorește ca relațiile sale cu UE să fie concentrate îndeosebi pe o abordare individuală și diferențiată, iar noua inițiativă a UE ar trebui să ia în considerație interesul și aspirațiile europene ale Republicii Moldova. În acest context, oficialul moldovean a reiterat propunerea țării noastre, transmisă și Secretarului de stat Jouyet de a organiza la Chișinău în timpul cel mai apropiat o masă de lucru cu participarea oficialilor responsabili din statele membre ale UE, Comisia Europeană și partenerii din estul Europei, pentru a cunoaște mai bine viziunile tuturor partenerilor care vor fi implicați în implementarea viitoarei inițiativă a UE. <http://www.mfa.md/noutati/3558/>

privința obținerii de către Chișinău a unui acord de colaborare extins cu Uniunea Europeană și crede că există șanse bune și pentru un regim de vize liberalizat și comerț liber cu UE. Reprezentantul special al Uniunii Europene în Republica Moldova, Kalman Miszei, a declarat postului de radio Europa Liberă, joi, 9 octombrie,

după o vizită la Tiraspol, că-i vine greu să spună cum vor evolua lucrurile în reglementarea transnistreană și dacă vor fi sau nu reluate negocierile într-un viitor previzibil. El a precizat însă că poziția Bruxellesului rămâne aceeași, de a contribui pe toate căile la reluarea dialogului în format complet 5+2 și o reglementare viabilă și de durată a conflictului transnistrean.

Miszey a fost întrebat și în legătură cu perspectiva începerii negocierilor pentru un nou acord de colaborare între Republica Moldova și Uniunea Europeană (acordul de parteneriat și cooperare UE - Republica Moldova a expirat la 1 iulie 2008 și a fost prelungit automat – n.r.) și dacă aceste negocieri vor începe până la sfârșitul acestui an sau după alegerile parlamentare din 2009. Kalman Miszey a răspuns că "Uniunea Europeană și țările membre își urmează propriul calendar în elaborarea unui mandat pentru Comisia Europeană, care va negocia viitorul acord politic cu Republica Moldova". "Sper că va fi un mandat puternic. Când anume vor începe negocierile este greu de spus. Acest lucru trebuie să-l decidă toți membrii Uniunii Europene. Dar eu cred că asta se va întâmpla în timpul cel mai apropiat. Pentru că nu este vorba despre alegerile din Moldova în sine. Este vorba, în general, de a arăta un sprijin puternic al Uniunii Europene pentru Republica Moldova și asta cred că ar putea accelera munca asupra mandatului de negocieri", a declarat reprezentantul special al UE.

- **Miniștrii de Externe ai UE Au Adoptat Concluziile Privind Republica Moldova. MAEIE. 13.10.2008.**

La 13 octombrie 2008, la Luxemburg, în cadrul reuniunii Consiliului Afaceri Generale și Relații Externe al UE (CAGRE), Miniștrii de Externe ai statelor membre ale UE au adoptat Concluziile privind Republica Moldova. UE a salutat accelerarea recentă a dinamicii relațiilor sale cu Republica Moldova și a declarat că este pregătită să aprofundeze aceste relații în cadrul Politicii Europene de Vecinătate și să negocieze în curând un nou acord ambițios cu Moldova. <http://www.mfa.gov.md/noutati/3601/>

Textul în original al Concluziilor Consiliului UE poate fi accesat pe pagina web a Consiliului UE, la următorul link: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/103287.pdf

- **Semnarea Memorandumului Privind Aplicarea „Proiectului Europa”. MAEIE. 13.10.2008.**

La 13 octombrie, la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, a fost semnat Memorandumul cu privire la punerea în aplicare a „Proiectului Europa”, un program multianual de formare în limba franceză a funcționarilor publici din țara noastră. Din partea Republicii Moldova, Memorandumul a fost semnat de către dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, iar din partea Republicii Franceze – de către dl Pierre Andrieu, Ambasadorul Franței la Chișinău. Documentul a fost semnat în prezența dlui Stephane Lopez, Reprezentantul special al Secretarului general al Organizației internaționale a Francofoniei, Abdou Diouf. <http://www.mfa.gov.md/noutati/3583/>

- **Andrei Stratan: EUBAM Devine o Istorie de Succes. MAEIE. 14.10.2008.**

La 14 octombrie 2008, la Chișinău și-a desfășurat lucrările Reuniunea a IX-a a Consiliului Consultativ al Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina EUBAM. În debutul reuniunii, a rostit o alocuțiune dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova. Ministrul a remarcat că, în viziunea părții moldovenești, Misiunea UE de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina, în cooperare strânsă cu serviciile de resort din ambele țări, își îndeplinește eficient funcțiile care-i revin în conformitate cu mandatul acordat. Prin eforturi comune au fost atinse rezultate pozitive în întărirea regimului vamal, creșterea transparenței fluxurilor de import-export și eliminarea progresivă a unor fenomene negative pe întreg perimetrul frontierei de stat moldo-ucrainene, în special pe segmentul transnistrean al acesteia. Este acordată o importanță prioritară funcționării eficiente a mecanismului de schimb prealabil al informațiilor între serviciile vamale și de grăniceri ale celor două țări, în conformitate cu protocoalele semnate la Bruxelles la 21 noiembrie 2006. În acest context, Ministrul Stratan a declarat că monitorizarea de către EUBAM a implementării Declarației Comune trebuie să continue până când vor fi depășite toate problemele legate de stabilirea controlului constituțional asupra segmentului transnistrean al

frontierei de stat moldo-ucrainene.
<http://www.mfa.md/noutati/3602/>

- **Noul Acord cu UE Va Fi Semnat pe Parcursul Anului Viitor. Infotag. 16.10.2008.**

Negocierile noului acord RM-UE vor începe pînă la sfîrșitul acestui an, iar semnarea Acordului va avea loc pe parcursul anului viitor. Aceste precizări le-a făcut miercuri, 15 octombrie, pentru presă vicepremierul Andrei Stratan, ministrul afacerilor externe și integrării europene. "Sper că pînă la finele acestui an, statele membre ale UE vor da mandat Comisiei Europene pentru începerea negocierilor cu Moldova asupra viitorului acord al RM cu UE. Credem că va fi următorul pas, după ce, la începutul săptămîinii curente, Consiliul Afaceri Generale și Relații Externe al UE a adoptat concluzii în ce privește RM. Sînt concluzii favorabile, multidimensionale pentru viitorul relațiilor noastre cu UE și în concordanță cu doleanțele noastre de a avea cu UE un document mult mai avansat din punct de vedere politic", - a spus Stratan.

- **Andrei Stratan: Dinamismul Relațiilor Moldo-Comunitare Justifică Solicitarea unui Tratat Diferențiat față de Republica Moldova. MAEIE. 17.10.2008.**

La 17 octombrie 2008, dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, a avut o întrevvedere cu dnii Peteris Ustubs, Director politic în cadrul Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Letonia, și Jean-Arthur Regibeau, Director politic în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, Comerțului Exterior și Cooperării pentru Dezvoltare al Regatului Belgiei, aflați la Chișinău într-o vizită de documentare privind evoluțiile procesului de integrare europeană a Moldovei. Ministrul a informat diplomații europeni despre aspectele principale ale demersului proeuropean al Republicii Moldova. În context, el s-a referit la implementarea proiectului privind Centrul Comun de Vize, activitatea eficientă a Misiunii Uniunii Europene de asistență la frontieră în Moldova și Ucraina, precum și la participarea la Parteneriatul de Mobilitate cu UE. În viziunea sa, toate aceste elemente, precum și participarea dinamică la principalele mecanisme de cooperare regională justifică solicitarea unui tratament diferențiat din partea Uniunii Europene față de

Republica Moldova în procesul de integrare.
<http://www.mfa.gov.md/noutati/3655/>

- **Republica Moldova Vrea să Fie Consultată de UE la Elaborarea Parteneriatului Estic. Agerpres. 14.10.2008.**

Republica Moldova consideră că ar trebui să fie consultată de Uniunea Europeană în legătură cu elaborarea proiectului Parteneriatului Estic, care nu ar trebui să fie o strategie inițiată și promovată unilateral de către UE la adresa vecinilor săi estici, a declarat marți, 14 octombrie, ambasadorul Republicii Moldova la București, Lidia Guțu. Prezentă la seminarul 'Marea Neagră, noua frontieră a Uniunii Europene' organizat de Ambasada Franței la București, oficialul Republicii Moldova a menționat că acest proiect trebuie să reprezinte o formă a cooperării strânse a UE cu fiecare dintre partenerii săi din Europa de Est, oferind oportunități pentru un nou cadru de cooperare multilaterală. 'Parteneriatul Estic ar trebui să includă distincții clar formulate la adresa relațiilor UE cu fiecare dintre statele partenere și ar trebui să sublinieze valorile comune pentru toate părțile implicate în inițiativă', a menționat ambasadorul Guțu. Ea a adăugat că, dacă strategia UE 'Sinergia Mării Negre' este o platformă de cooperare regională bazată pe criteriul geografic, Parteneriatul Estic ar trebui să fie creat plecând de la declarațiile voluntare ale statelor partenere de a se apropia de Uniunea Europeană.

- **Lipsa Pluralismului în Moldova Frânează Dezvoltarea Relațiilor RM-UE. Info-Prim Neo. 14.10.2008.**

„Lipsa pluralismului în Moldova este o frână puternică în dezvoltarea relațiilor dintre R. Moldova și Uniunea Europeană”, a declarat Nicu Popescu, expert la Consiliul European pentru Relații Externe de la Londra, la 13 octombrie, în cadrul unor dezbateri publice la Chișinău. Expertul politic a menționat că Moldova rămâne cu 1,5 ani în urma Ucrainei în relațiile cu UE, în pofida instabilității politice și haosului politic din Ucraina. Potrivit lui Nicu Popescu, Moldova are la nivel structural toate posibilitățile de a se apropia de UE, însă relațiile RM-UE sunt frânate de lipsa pluralismului veritabil. Dezbaterile publice au fost organizate de către Asociația pentru Politică Externă (APE).

- **România și Ungaria Vor Sprijini Ucraina și Republica Moldova pentru Aderarea la UE. Umimedia. 22.10.2008.**

Guvernele României și Ungariei au semnat o declarația comună, în care se angajează să sprijine Ucraina și Republica Moldova pentru a deveni membre ale Uniunii Europene, subliniind importanța finalizării, în acest an, a mandatului de negociere a unui nou acord între UE și Republica Moldova. România și Ungaria se angajează să sprijine împreună aspirațiile europene ale Ucrainei și ale Republicii Moldova, iar în privința conflictului din Transnistria consideră că respectarea integrității teritoriale, suveranității și independenței Republicii Moldova sunt esențiale, potrivit unei declarații comune a Guvernelor României și Ungariei. „Declarația comună privind dimensiunea estică a Politicii Europene de Vecinătate ” semnată, marți, 21 octombrie, la Szeged, după lucrările celei de-a patra ședințe comune a Guvernelor României și Ungariei, urmează să fie transmisă președinției franceze a Consiliului Uniunii Europene.

- **MAEIE a Început Pregătirile Pentru Viitorul Proces de Negocieri Asupra Noului Acord al R. Moldova cu UE. NewsIn. 21.10.2008.**

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) a început pregătirile pentru viitorul proces de negocieri asupra noului acord al R. Moldova cu Uniunea Europeană. Despre aceasta a comunicat marți, 21 octombrie, viceprim-ministrul, ministrul afacerilor externe și integrării europene, Andrei Stratan, în cadrul ședinței Comisiei naționale pentru integrare europeană (CNIE). Potrivit ministrului, MAEIE propune, în acest sens, elaborarea și aprobarea proiectului schematic al componenței delegației negociatorilor, elaborarea și aprobarea de către CNIE a programului operativ de instruire inițială a membrilor echipei negociatorilor, care de asemenea va include un program de vizite de documentare la Bruxelles, statele membre ale UE, Croația și altele. Referindu-se la acțiunile întreprinse pentru avansarea R. Moldova pe calea integrării europene, Andrei Stratan a menționat că, pe parcursul ultimei luni, au fost obținute mai multe schimbări calitative importante în dialogul țării cu UE, în special consolidarea consensului politic la nivelul UE privind autorizarea negocierilor asupra noului acord chiar până la

sfârșitul anului curent. „R. Moldova a fost asigurată recent la Chișinău și de sprijinul Președinției Franceze a UE în acest sens. Totodată, autoritățile moldovenești trebuie să asigure un progres ireproșabil în implementarea reformelor în domeniul drepturilor omului, statului de drept, democrației și climatului investițional”, a declarat Andrei Stratan. Potrivit lui Andrei Stratan drept obiective ale relațiilor RM-UE pentru perioada imediat următoare sunt consultarea cu partenerii europeni a inițiativei Parteneriatului Estic European și lansarea discuțiilor cu Comisia Europeană asupra propunerii R. Moldova pentru obținerea cerințelor necesare pentru beneficierea de un regim fără vize din partea UE. „Propunerea respectivă a fost deja remisă și statelor membre ale UE, primele reacții ale acestora sunt încurajatoare”, a menționat ministrul.

- **Vladimir Voronin a Declarat că EUBAM a Ajutat Moldova să Înlăture Exportul de Arme din Transnistria. Infotag. 23.10.2008.**

Misiunea Europeană de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM) a ajutat Moldova să înlăture exportul de armament din Transnistria. Această declarația a făcut-o miercuri seara, 22 octombrie, președintele Moldovei Vladimir Voronin la telecanalul NIT. La emisiunea "Dialog cu președintele", prezentată de cunoscutul jurnalist rus Vladimir Soloviov, Voronin a spus că 13 întreprinderi de pe malul stîng al Nistrului au produs armament în regim non stop. "Acolo au fost produse chiar și armament de tip "Grad" și "Vasileok" - a spus președintele. După cuvintele lui, venitul din vânzarea armamentului în Transnistria a constituit \$2 mlrd anual. "Cu ajutorul Uniunii Europene noi am reușit să privăm de acest interes mulți oameni din Chișinău și din alte părți" - a menționat Voronin. La întrebarea lui Soloviov despre opțiunea pentru UE sau Rusia, unde se observă o stabilitate relativă în condițiile crizei financiare globale, președintele Moldovei a menționat că "nimic nu trebuie să împiedice integrarea țării în Uniunea Europeană, acest fapt este susținut de 80% din populația republicii". După spusele lui, Moldova va avea șansa de a semna în prima jumătate a anului 2009 acordul de asociere la membrii UE, ceea ce ar putea deveni "un pas important pentru eurointegrare". La întrebarea dacă are Moldova nevoie de Rusia în această

situație, Voronin a răspuns: "De Rusia avem nevoie mereu". El a spus că integrarea europeană nu este în nici un caz în dauna cuiva. "Noi avem interese proprii în Rusia și trebuie să le dezvoltăm neapărat" - a subliniat Voronin. "Cel mai important lucru care ne leagă de Rusia este conducta de gaz. Cu toate acestea, noi plătim pentru gaz cel mai multe dintre fostele republici sovietice, chiar comparându-ne cu țările baltice" - a spus Voronin.

- **Oficiali Europeni Cer Implementarea Eficientă a Reformelor în Justiție, Drepturile Omului și Libertatea Presei. Info-Prim Neo. 24.10.2008.**

În perioada 22-23 octombrie, la Strasbourg, a avut loc cea de a 11-a reuniune a Comitetului de Cooperare Parlamentară RM-UE. Oficialii europeni și-au reiterat angajamentul pentru susținerea R. Moldova în procesul de integrare europeană, subliniind, totodată, necesitatea intensificării eforturilor pe plan intern pentru implementarea eficientă a reformelor inițiate în domeniile justiție, drepturile omului, libertatea mass-media, transmite Info-Prim Neo cu referire la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE). Delegația R. Moldova a fost condusă de deputatul Grigore Petrenco, președintele comisiei parlamentare pentru politică externă și integrare europeană, co-președintele Comitetului de cooperare parlamentară Moldova – UE, iar delegația Parlamentului European – de Marianne Mikko, co-președinte al Comitetului de Cooperare Parlamentară Moldova – UE.

- **Vladimir Voronin: Apartenența Moldovei la Zonele de Liber Schimb CSI și CEFTA Trebuie Folosită cu Maximă Eficiență. Info-Prim Neo. 27.10.2008.**

Republica Moldova va încheia acorduri bilaterale în domeniul economic cu Muntenegru. Astfel, în curând urmează să fie create mai multe companii cu capital mixt. „Cred că trebuie folosită cu maximă eficiență apartenența RM la două zone de liber schimb: CSI (Comunitatea Statelor Independente) și CEFTA (Central Europe Free Trade Agreement)”, a declarat președintele Vladimir Voronin, care s-a întâlnit luni, 27 octombrie, la Chișinău cu omologul său din Muntenegru, Filip Vujanović. Vladimir Voronin s-a arătat dispus că colaboreze cu Muntenegru „în absolut toate domeniile

economiei”. Filip Vujanović a menționat că este loc de schimb de experiență, în special, în domeniul turismului și agriculturii. Referindu-se la ultimele evoluții în procesul de integrare europeană, Voronin a declarat că apreciază înalt concluziile Consiliului miniștrilor de externe al UE de la 13 octombrie, care confirmă disponibilitatea de a iniția în curând negocierile asupra unui nou acord cu Moldova.

România – Republica Moldova

- **România Deține o Poziție tot Mai Importantă în Comerțul Republicii Moldova. Info-Prim Neo. 10.13.2008.**

Ultimul raport al Biroului Național de Statistică vine să confirme poziția tot mai puternică a României în comerțul exterior al Republicii Moldova, iar experții estimează că aceasta ar putea să se consolideze în cazul în care se va menține ritmul de creștere din ultimele luni. Exporturile R. Moldova către piața românească au crescut în opt luni de 1,8 ori. Este pe departe cea mai mare creștere înregistrată printre primele zece țări-partenere în derularea exporturilor. Cu o valoare totală de peste 226,1 milioane de dolari, România deține 21,6 la sută din exporturile moldovenești și prima poziție printre piețele de desfacere pentru mărfurile din R. Moldova, devansând Federația Rusă, care chiar dacă reia treptat importurile de vinuri cedează tot mai mult teren în fața Bucureștiului. În numai trei ani livrările de mărfuri din R. Moldova peste Prut aproape că s-au dublat pe fondul unei creșteri cu mult peste medie, iar în opt luni ale acestui an, după un avans record, au depășit nivelul atins pe parcursul anului 2007.

<http://www.info-prim.md/?x=&y=18342>

- **Traian Basescu: Federalizarea Republicii Moldova Nu Reprezintă o Soluție. Unimedia 23.10.2008.**

Republica Moldova se confruntă cu multe probleme în perspectiva europeană, dar are nevoie de sprijin, iar federalizarea nu reprezintă o soluție, chiar dacă în unele state acest lucru a functionat, considera președintele Traian Basescu. El a declarat miercuri, 22 octombrie, la Constanta ca, în cadrul ultimei reuniuni a Consiliului European, Romania a pledat pentru acordarea unei perspective europene certe pentru Republica Moldova, un stat care a ramas in penumbra vecinului sau mai mare de la rasarit, Ucraina. "Am sustinut intotdeauna ca, din

perspectiva europeană, Republica Moldova trebuie să fie asociată pachetului Balcanilor de Vest. Demersul nostru se fundamentează pe istoria, cultura și limba comune statelor noastre, dar și pe evaluarea situației de fapt a Ucrainei, pentru care perspectiva europeană e mai complexă", a afirmat șeful statului. În ceea ce privește conflictul transnistrean, șeful statului consideră că federalizarea Republicii Moldova - prevăzută de planul Kozak respins de Chișinău în 2003 și reluată ca teză în ultima vreme în special de unele medii ruse - nu este o soluție. <http://www.unimedia.md/index.php?mod=home&hmod=newsbyid&id=7940>

- **Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a Discutat cu Conducerea României Probleme de Colaborare. Infotag. 23.10.2008.**

Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a efectuat, la 23 octombrie, o vizită de lucru în România, unde a avut întrevăderi bilaterale cu președintele României, Traian Băsescu, prim-ministrul României, Călin Popescu Tăriceanu și cu prim-ministrul Muntenegrului, Milo Djukanovic. Vizita la București a avut loc în calitate de președinte al SEECF (Procesul de Cooperare în Sud-Estul Europei), organizație la care a aderat astăzi Muntenegru. Atât președintele, cât și premierul român și-au reafirmat susținerea pentru aspirațiile de integrare europeană a Republicii Moldova și includerea acesteia în pachetul Balcanilor de Vest în procesul de integrare europeană. "Relațiile bilaterale ale Republicii Moldova și României se înscriu în contextul integrării europene, iar vizita la București este extrem de oportună pentru ambele state", a declarat prim-ministrul Zinaida Greceanîi. Premierul român Călin Popescu Tăriceanu a menționat că după ce, în luna august anul curent, România a devenit principalul partener comercial al Republicii Moldova, ținta următoare este atingerea pragului de un miliard de euro al schimburilor comerciale până la finele anului curent.

- **Trăian Băsescu: România Va Susține Moldova să Prindă "Pachetul" Balcanilor de Vest. Basa-press. 23.10.2008.**

România va susține Republica Moldova să prindă "pachetul" Balcanilor de Vest în ceea ce privește aderarea la structurile europene, a declarat președintele României Traian Băsescu, cu ocazia primirii la Palatul Cotroceni a premierului R.

Moldova, Zinaida Greceanîi, la 23 octombrie. Băsescu a menționat că dacă R. Moldova va fi abandonată, la pachet cu Ucraina, perspectiva de integrare în Uniunea Europeană (UE) este îndepărtată.

- **Zinaida Greceanîi: Moldova Contează în Continuare pe Susținerea României în Procesul de Integrare Europeană. Info-Prim Neo. 24.10.2008.**

Moldova contează în continuare pe susținerea României în procesul de integrare europeană, a declarat prim-ministrul Zinaida Greceanîi în cadrul vizitei de lucru în România, din 23 octombrie. Zinaida Greceanîi a mulțumit președintelui român pentru susținerea pe care România a acordat-o R. Moldova cu prilejul ultimului Consiliu European și și-a exprimat speranța că sprijinul autorităților române va fi la fel de substanțial și pe viitor, pe durata desfășurării procesului de negocieri cu Uniunea Europeană în domeniile menționate în concluziile reuniunii șefilor de stat de la Bruxelles. Premierul de la Chișinău și-a exprimat încrederea că rezultatele Comisiei mixte moldo-române vor dinamiza relațiile economice și comerciale bilaterale, după ce în 9 luni ale anului curent comerțul bilateral a înregistrat o creștere de 60%. „România rămâne un bun prieten și partener de dezvoltare economică al R. Moldova”, a spus prim-ministrul.

- **Moldova și România Vor Intensifica Colaborarea în Domeniul Comerțului, Agriculturii și Științei. Infotag. 24.10.2008.**

Moldova și România vor intensifica colaborarea în domeniul comerțului, agriculturii, micului business și cercetărilor științifice. Acestea sînt prevederile protocolului sesiunii a IV-a a Comisiei mixte interguvernamentale de colaborare economică și integrare europeană între România și Republica Moldova, semnat joi, 23 octombrie, la București. Părțile au convenit să examineze oportunitățile privind fabricarea în comun și exportul produselor finite în domeniul industriei constructoare de mașini și echipamente, industriei mobilei, industriei alimentare, etc. În domeniul energetic părțile au convenit asupra colaborării în construcția Liniei electrice de interconexiune 400 kV Balți-Suceava. În prezent a început pregătirea proiectului de construcție și în curînd se va

purcede la semnarea unui Memorandum. În cadrul Comisiei a fost semnat Programul de colaborare bilaterală în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării între Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică din România și Academia de Științe din Republica Moldova.

Rusia – Republica Moldova

- **Vladimir Voronin: Ca Președintă a CSI, Moldova Va Pregăti Onorabil Aniversarea Victoriei în Marele Război pentru Apărarea Patriei. Info-Prim Neo. 10.10.2008.**

„Moldova se va ocupa intens de pregătirea onorabilă a aniversării a 65-a a Victoriei în Marele Război pentru Apărarea Patriei și va acorda ajutor veteranilor”, a declarat la Bișkek Președintele Vladimir Voronin, după ce a preluat președinția în exercițiu a CSI de la Kârgâzstan. Vladimir Voronin a declarat că în 2009 „problematika energetică devine o direcție prioritară, asupra căreia toate părțile vor trebui să-și concentreze atenția deosebită”. „Moldova, în calitate de țară care va exercita președinția, intenționează să contribuie activ la elaborarea și realizarea unor măsuri concrete pentru soluționarea problemelor energetice ale statelor Comunității”, anunță comunicatul.

- **Marian Lupu: Președinția Moldovei în CSI Nu Va fi Formală. Infotag. 27.10.2008.**

Președinția Moldovei în CSI în 2009 va fi activă. Această declarație a făcut-o luni, 27 octombrie, președintele parlamentului Marian Lupu, după întrevederea la Chișinău cu președintele Dumei de stat a RF Boris Grîzlov. "Moldova în curînd va prelua președinția CSI. Ne vom strădui ca aceasta să nu fie una formală, ci activă. Din partea noastră vor veni o serie de propuneri pentru colaborare în sfera energiei, precum și, mai ales, în economie. Acest fapt este destul de actual, dacă luăm în considerare criza financiară și consecințele acesteia pentru economia țărilor noastre" - a spus Lupu.

- **La 5-6 Noiembrie Va Avea Loc Ședința Interguvernamentală a Comisiei Moldo-Ruse. Infotag. 27.10.2008.**

A X-a ședință ordinară a comisiei interguvernamentale moldo-ruse pentru colaborarea economică va avea loc la 5-6

noiembrie. La acesta au convenit la întrevederea de la Chișinău, din 27 octombrie, copreședinții comisiei - primul vice-prim-ministru, ministrul economiei și comerțului Igor Dodon și ministrul învățămîntului și științei al FR Andrei Fursenco. Ei au confirmat ordinea zilei a ședinței, au făcut schimb de opinii privind starea și perspectiva dezvoltării interacțiunilor bilaterale în sfera comercial-economică, au menționat dinamica ei pozitivă din ultimii ani. Conform datelor statistice ale Rusiei, pe parcursul a opt luni volumul circuitului de mărfuri între cele două țări a constituit peste 1,162 mln dolari. S-a înnoit livrarea în Rusia a producției de carne și fitotehnie, de vin și coniac. Dodon și Fursenco au menționat activizarea colaborării interregionale, reglementată cu 28 de acorduri de colaborare între regiunile Moldovei și Rusiei.

- **Întrevederea Președintelui Vladimir Voronin cu Boris Grizlov, Președintele Dumei de Stat al Federației Ruse. Președinția RM. 28.10.2008.**

Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, a avut, la 28 octombrie, o întrevedere cu membrii delegației Dumei de Stat a Adunării Federale a Federației Ruse, condusă de spicherul Boris Grizlov.

În cursul întrevederii a fost menționat caracterul ascendent al relațiilor moldo-ruse, subliniindu-se interesul reciproc pentru activizarea colaborării bilaterale în diverse domenii. Vladimir Voronin și Boris Grîzlov au remarcat intensificarea contactelor dintre cele două țări la diferite niveluri, ceea ce contribuie la amplificarea relațiilor de prietenie și cooperare moldo-rusă și corespunde spiritului de parteneriat strategic stabilit între Republica Moldova și Federația Rusă. În contextul problematicii transnistrene, șeful statului a reiterat poziția fermă a conducerii Republicii Moldova privind reglementarea conflictului doar pe cale pașnică. Președintele a accentuat de asemenea importanța atribuită de autoritățile moldovenești realizării măsurilor de consolidare a încrederii între Chișinău și Tiraspol, acțiuni de natură să contribuie la avansarea în procesul de reglementare transnistreană. În această ordine de idei Boris Grizlov a reconfirmat poziția Federației Ruse privind soluționarea problemei transnistrene în corespundere cu principiile suveranității și integrității teritoriale a statului nostru.

GUAM – Republica Moldova

- **Președintele Moldovei, Vladimir Voronin, a Respins Criticile GUAM. Infotag. 13.10.2008.**

Într-un interviu publicat luni, 13 octombrie, în ziarul "Izvestia", Vladimir Voronin a spus că "în toți acești ani de când Moldova este membru GUAM, nu s-a realizat nici un proiect. Nu înțeleg organizațiile care nu au scopuri determinate, care sunt pornite împotriva altor state. De aceea am stopat activitatea din această organizație. Și dacă nu suntem prezenți la ședință, documentul nu se acceptă. Ar fi mai bine așa, decât să ieșim din componența GUAM".

Conflictul Transnistrean

- **Kalman Mizsei: O Întrevedere Voronin-Smirnov Va Acorda un Impuls Politic Adițional. Info-Prim Neo. 10.10.2008.**

O întrevedere de lucru dintre președintele R. Moldova Vladimir Voronin și liderul transnistrean Igor Smirnov va contribui la apropierea pozițiilor părților implicate și va acorda un impuls politic adițional negocierilor în formatul 5+2. O declarație în acest sens a făcut vineri, 10 octombrie, reprezentantul special al Uniunii Europene în R. Moldova, Kalman Mizsei, în cadrul unei întrevederi cu ministrul reintegrării, Vasili Șova. Interlocutorii au pledat pentru activizarea lucrului în cadrul grupurilor de consolidare a încrederii, cu scopul creării unei atmosfere mai favorabile în procesul de reglementare. Potrivit lor, elaborarea proiectelor comune în domeniul dezvoltării infrastructurii și problemelor de ordin economic, social, umanitar, etc. va permite îmbunătățirea situației populației de pe ambele maluri ale Nistrului. În același context, Kalman Mizsei a ținut să menționeze importanța începerii consultărilor pe marginea demilitarizării și dezarmării dintre Chișinău și Tiraspol, cu implicarea mediatorilor și observatorilor, întrucât aceasta constituie o componentă importantă a procesului de întărire a încrederii și securității în regiune.

- **Președintele Moldovei Este Dispūs să se Întâlnească cu Liderul Transnistriei. Infotag. 13.10.2008.**

Președintele Moldovei, Vladimir Voronin, a confirmat că este dispūs să se întâlnească cu liderul Transnistriei Igor Smirnov. Despre acest lucru el a spus într-un interviu publicat luni, 13 octombrie, de ziarul "Izvestia" (Rusia). "Nu știu

de ce se acordă așa multă atenție acestui fapt. Nu ne-am întâlnit 7 ani și nimeni nu s-a îngrijorat atât de mult. E foarte rău că de mult timp nu ne-am întâlnit", a spus Voronin. Întâlnirea trebuia să aibă loc pe malul drept al Nistrului, dar "lui Smirnov i s-a făcut frică să vină, deși la Bender i-am spus că are acces liber în toată Moldova. Sunt dispūs să merg la Tiraspol, dar nu pe 9-10 octombrie, în timpul summitului GUAM de la Bișkek, cum au propus ei", a adăugat șeful statului.

- **Consiliul Europei Propune Transnistriei Sprijin în Realizarea unor Proiecte Comune. NewsIn. 14.10.2008.**

Consiliul Europei ar putea contribui la realizarea a trei proiecte din Transnistria, în domeniul universitar, al informării populației cu privire la activitatea instituțiilor europene și organizarea de seminare de instruire în domeniul electoral, transmit agențiile de știri de la Tiraspol. O delegație a Consiliului Europei, condusă de Claudia Luciani, director în cadrul Directoratului General pentru Democrație și Afaceri Politice al Consiliului Europei, s-a aflat în perioada 20-23 octombrie, într-o vizită de documentare în Republica Moldova. Delegația a avut discuții la Tiraspol cu oficialități transnistrene, după ce s-a întâlnit mai întâi la Chișinău cu ministrul reintegrării, Vasile Șova. Un comunicat de presă al Ministerului Reintegrării precizează că cele trei proiecte au fost examinate "în comun cu reprezentanții instituțiilor de resort de la Chișinău și Tiraspol" și ar putea fi promovate "în contextul măsurilor de încredere dintre cele două maluri ale Nistrului".

- **Președintele Moldovei este Disponibil să se Întâlnească cu Liderul Transnistrean. Infotag. 22.10.2008.**

Președintele Moldovei Vladimir Voronin și-a declarat din nou disponibilitatea să se întâlnească cu liderul Transnistriei Igor Smirnov. În declarația pentru presă făcută după încheierea ședinței Comisiei naționale pentru integrare europeană, Voronin a spus că "o astfel de întrevedere ar putea avea loc în timpul apropiat". "Pentru a înainta în procesul reglementării transnistrene, trebuie mai întâi să mă întâlnesc cu Smirnov, apoi trebuie să avem o întâlnire trilaterală: cu președintele Rusiei Dmitrii Medvedev, cu Igor Smirnov și eu. După aceea

putem începe tratativele la un nivel mai înalt în formatul "5+2". - a spus Voronin.

• **Boris Grâzlov: Nu Este Importantă Forma pe Care o Va Lua Soluția Conflictului Transnistrean, ci Conținutul Acesteia. Info-Prim Neo. 27.10.2008.**

„Nu este importantă forma pe care o va lua soluția conflictului transnistrean, ci conținutul acesteia”, a declarat luni, 27 octombrie, Boris Grâzlov, președintele Dumei de Stat a Adunării Federale a Federației Ruse, aflat în vizită oficială în R. Moldova, după întrevederea cu spicherul Marian Lupu. „Dacă negocierile vor începe cu identificarea formei de participare a părților, va fi complicat de găsit un compromis. Ce formă va fi este o chestiune secundară, după ce vor fi determinate chestiunile de conținut: relațiile economice, circulația persoanelor, vama etc”, a menționat oficialul rus. „Susținem integritatea teritorială a R. Moldova și crearea, în calitate de stat-mediator, a condițiilor pentru ca părțile să elaboreze soluții, care ar fi acceptabile și pentru Chișinău, și pentru Tiraspol”, a declarat Grâzlov. Președintele Dumei a subliniat importanța reluării negocierilor în reglementarea transnistreană. „Atunci când nu sunt negocieri, găsirea unei soluții este imposibilă. Cred că la sfârșitul verii a fost dat un nou impuls pentru ca negocierile dintre președintele RM, Vladimir Voronin, și conducătorul Transnistriei, Igor Smirnov, să fie, cel puțin, continuate și să se propună variante. În continuare, părțile trebuie neapărat să meargă una în întâmpinarea celeilalte”, a spus Boris Grâzlov. Întrebat cum vede Moscova, politica pro-europeană a R. Moldova, oficialul a declarat că Rusia nu s-a exclus niciodată din procesele europene, fiind o parte importantă a Europei. În același timp, Rusia este garantul întregii Europe în domeniul securității energetice, a menționat spicherul rus.

II. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Declarațiile Președintelui Vladimir Voronin Făcute După Ședința Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană din 21 octombrie 2008. Transcris APE.

Întrebare: Cum apreciați concluziile Uniunii Europene, privind procesul de integrare a țării noastre?

Vladimir Voronin: Eu cred că este un avans foarte mare pentru Moldova, dar este și o apreciere a celor trei ani de muncă intensă, pe care noi, de fapt, am început-o de la zero și, astăzi, iată, unde suntem! Această mențiune din partea Europei ne încurajează și mai mult și la mai mare... să facem mai departe.

Întrebare: Despre faptul că ni se dă de înțeles că nu am crescut încă până la un Acord de Asociere, Dvs. ce părere aveți?

Vladimir Voronin: Nu ni se dă de înțeles. Ni se înaintează cerințe ca noi să creștem pentru acest accord și dacă noi, în timpul următor o să demonstrăm că suntem capabili să onorăm aceste cerințe, o să avem și acest statut. Eu sunt ferm convins.

Întrebare: Dar ce cerințe avem acum, în primul rând, în fața noastră?

Vladimir Voronin: Toate cerințele pe care le înaintează Uniunea Europeană. În primul rând, noi mai avem încă datorii la acel Plan de Acțiuni pe trei ani, pe care l-am avut de îndeplinit, au mai rămas restante. Ați auzit, astăzi, Legea despre Procuratură, și încă mai este ceva acolo... Doi, acum noi trebuie să trecem de la stagiul de aprobare, de adoptare a legilor, la executarea acestor legi europene. Aici este și mai complicat și mai greu pentru noi toți, dar suntem obligați să facem acest lucru.

Întrebare: Ce credeți despre faptul că nicio declarație de avere nu a ajuns să fie examinată în instanțe?

Vladimir Voronin: Cred că e un lucru foarte negativ în direcția combaterii corupției. Dar aceasta este rezultatul la aceea că acest sistem (care este la noi compus, deși nouă ne pare aranjat) de a depune declarații, nu este determinat. El nu are sfârșit. Până când nu vom depune și declarații despre cheltuielile pe care le-am avut pe parcursul anului și declarații despre cum se balansează aceste venituri cu cheltuielile noastre, până atunci nu vom avea rezultate concrete.

Întrebare: Владимир Николаевич, как Вы прогнозируете, за какой срок нам удастся

заклучить мандат на начало переговоров о соглашении?

Vladimir Voronin: Вы понимаете, здесь, как и все мы хотел бы сказать, что нам надо как бы побыстрее, но я хочу сказать другое. После того как мы три года поработали, увидели насколько этот процесс интеграции сложен и многогранен... я хочу сказать о том, что мы должны просить и добиваться того, что мы сможем сделать. Нам не надо брать какие-то чрезмерные, сверх повышенные обязательства. Нам надо брать только те задания, только те обязательства, которые мы сможем выполнить, чтобы не провалить эту стратегическую, сложнейшую для нашей страны операцию.

Întrebare: Но до 1 января 2012 ...?

Vladimir Voronin: Нет, нет, нет. Ни до 1 января... Я не знаю, как сложатся дальше все эти отношения. Как мы будем продолжать.... Стремиться надо. Не надо упускать ни одного дня, потому что и так потеряно много лет. Много лет потеряно. А, когда мы придем? Это уже другой вопрос.

Întrebare: Cum credeți, va fi afectată Moldova de criza economică din Europa? Dacă da, în ce măsură?

Vladimir Voronin: Noi ne străduim din toate forțele și cu toate măsurile ca Moldova și cetățenii țării noastre să nu fie afectați. Până acum ne-a reușit acest lucru, din considerente pe care dumneavoastră și societatea le cunoașteți. Dar suntem foarte atenți... Astăzi, eu pot să spun că n-o să fie afectați cetățenii țării noastre, care sunt depunătorii de bani în bancile comerciale naționale și o să ne străduim să fie așa și pe parcurs. Avem consultări cu conducătorii băncilor comerciale, avem consultări cu agenții economici. Este clar ca în fiecare zi comisia respectivă, la nivel de Guvern, în frunte cu doamna Prim-ministru, analizează și prognozează ziua de mâine și faptul cum să procedăm mai departe. Până astăzi nu avem niciun fel de pericole... știți când undeva, într-o țară trec niște vânturi puternice, poate să ajungă puțin și în Moldova, nu se exclude. Dar nu cu așa moment negative, care sunt pentru aceste țări mari, uriașe,

în care și sunt, de fapt, cei mai mari deținători de finanțe din lume.

Întrebare: Vă mai întâlniți cu Smirnov într-un timp previzibil?

Vladimir Voronin: Se planifică această întrevvedere, pentru că ea este legată și de altceva. Fără ea nu putem face pasul următor. Pasul următor constă în aceea că noi după aceasta trebuie să ne întâlnim în trei: domnul Medvedev, eu și Smirnov. După ce ne întâlnim în trei, trebuie să facem pasul următor dacă o să fie înțelegerile respective, ca să iesim la formatul 5+2. Pentru aceasta ne trebuie acest Smirnov, nu pentru altceva. Pentru că el trebuie să auda, să conștientizeze... dar și eu vreau să aud, ce-o să-i spună domnul Medvedev lui Smirnov față de mine. Sunt foarte curios să aflu.

2. Vasile Sova: Chisinaul Nu Accepta ca Transnistria, Odata Integrata in Moldova, sa Aiba Drept de Veto Asupra Aderarii la UE. Hotnews. 13.10.2008.

Moderator: Acum dupa conflictul din Georgia, ce sanse sunt pentru rezolvarea conflictului transnistrean?

Vasile Șova: Expertii pe subiectul conflictelor inghetate post-sovietice ca cel din Transnistria, sunt de acord ca toate au o componenta externa foarte puternica, care le-a „hranit”. Nu-i nici o indoiala ca aici s-au facut greseli si in plan intern, dar cheia in mentinerea conflictului a venit din exterior. O solutie de durata pentru un conflict inghetat presupune conditi propice si externe si interne, iar in prezent, primul aspect e pozitiv pentru ca actorii externi, care au interese in aceasta regiune sunt interesati, acum, sa rezolve conflictul, care nu e etnic ori religios, ci politic, deci mai usor de solutionat.

Moderator: Ce anume ofera Chisinaul Tiraspolului, mai ales ca se asteapta chiar luna aceasta o sedinta a formatului 5+2? Asta daca nu se amana, cum s-a mai intamplat...

Vasile Șova: Chisinaul e gata sa ofere autonomie largita, economica, de administrare si culturala, Transnistriei, in cadrul Moldovei, in asa fel incat oamenii de acolo sa se simta confortabil, si la momentul luarii deciziei politice de rezolvare si post-conflict. Dar ca statul unit, sa fie functional

e nevoie de politica externa si o aparare unice, autoritate vamala centrala comuna, sistem de taxe comun, o banca nationala unica si o singura moneda nationala, in rest, descentralizare. Pentru modelul nostru ne-am inspirat din Europa, Rusia si Ucraina, si oferim o autonomie mai mare decat ele. Inca din 2006 am oferit partenerilor de negociere un pachet de propuneri, ca un calendar de pasi, de la decizie la implementare. Acest plan e sprijinit de SUA, UE, Ucraina si OSCE. Cu Rusia avem consultari bilaterale si credem ca se gandesc la un raspuns pozitiv. Au fost unii care au criticat consultarile Moldova-Rusia, pe motiv ca ele ar negocia un plan secret care ar exclude celelalte parti. Va spun ca nu exista asa ceva, dar continuam si bilateral ca sa ne asiguram ca toate partile sunt consultate. Noi intelegem ca o solutie legitima poate fi numai in 5+2.

Moderator: In unele cercuri, inclusiv la Bucuresti, exista ingrijorare ca odata integrata Transnistria, politicienii transnistreni influentati de Rusia, ar putea avea putere de veto privind apropierea Moldovei de UE, de exemplu.

Vasile Şova: Niciodata nu vom accepta propunerile care vin de la Tiraspol sa le fie oferita puterea de veto asupra unor decizii strategice ale viitoarei Moldove unite. Varianta belgiana de „soft federation” – „federatie moderata” poate e buna acolo, dar nu pentru Moldova. Noi am incercat modele de federatie, dar avem viziuni diferite fata de Tiraspol, care vrea o asa-numita Uniune Statala. Nici partenerii SUA si UE nu au acceptat, in afara de OSCE. Ar fi un stat nefunctional.

Moderator: Rusia nu vrea sa piarda influenta in regiune. Aveti garantii pentru Moscova?

Vasile Şova: Important pentru indeplinirea conditiilor externe de rezolvare a conflictului transnistrean e ca Moldova unita, post-conflict, isi va mentine neutralitatea. E ceva sustinut de Rusia, SUA si UE. Asta pentru a elimina ingrijorarile Rusiei ca Moldova s-ar apropia de NATO. Dar e important ca aceasta neutralitate permanenta sa presupuna ca nici o forta militara straina, indiferent cui apartine, sa nu calce pe teritoriul moldovean. Alta chestiune importanta e sa gasim consens complet cu Rusia, privind statutul Transnistriei intr-o viitoare Moldova unita.

Moderator: Cat din rezolvarea conflictului tine de datoria Transnistriei de 1,8 miliarde de dolari catre Gazprom?

Vasile Şova: Daca Tiraspolul va primi, dupa rezolvarea actualei situatii, un statut legal in interiorul Moldovei, datoria la Gazprom va trebui abordata la nivel national. Oricum, Transnistria primeste ajutor financiar direct de la Rusia, prin alocatii, pensii etc. Deci e nevoie ca regiunea sa fie pusa pe o cale de dezvoltare sustinuta, ca sa nu mai existe doar cu ajutor financiar de afara. Amicul Smirnov, spune ca Tiraspolul nu are nici o datorie de 1,8 miliarde pentru ca Transnistria e parte din Moldova, si deci e datoria Chisinaului! Dar pe de alta parte, Transnistria s-a autoproclamat independenta. Aceasta chestiune ar fi fost rezolvata demult, daca nu ar fi existat sprijin extern pentru mentinerea ei.

Moderator: Ce fel de sprijin extern, de unde?

Vasile Şova: Permitted-mi sa nu comentez ca sa nu afectez procesul de negociere.

Moderator: La Chisinau se vorbeste mult despre o reintegrare a Transnistriei, inainte de rezolvarea politica a conflictului. Cum?

Vasile Şova: Chisinaul a pus facilitatile sale de comert, prin acordurile cu CSI si UE, la dispozitia firmelor transnistre, si am creat un sistem simplu si eficient de inregistrare a lor la Chisinau. Statisticile arata ca firmele transnistrene si-au marit volumul afacerilor si comertului. Ba mai mult, Chisinaul nu colecteaza taxe de la aceste firme, toti banii merg la bugetul local transnistrean. Acum Chisinaul asigura gratis celor din Transnistria documente de identitate si pasapoarte moldovenesti. Programele de protectie sociala presupun si pensii pentru batranii transnistreni si cei cu handicap. Din jumatate de milion de oameni care traiesc in Transnistria, cam 330.000 au acum acte de nationalitate moldoveana.

Moderator: Dar colectarea taxelor de Tiraspol din afaceri care prospera datorita acordului Moldovei de liber schimb cu UE, nu e ca si cum Europa ar finanta, indirect, regimul de la Tiraspol?

Vasile Șova: E o chestiune de imagine. E drept ca nu avem cum sa controlam ce face Tiraspolul cu banii. Dar cum regimul face propaganda ca noi blocam economia regiunii, noi contracaram oferind conditii favorabile companiilor transnistrene sa exporte in UE, fara taxe.

<http://www.unimedia.md/index.php?mod=home&hmod=newsbyid&id=7799>

3. Ministrul Externe Andrei Stratan: Republica Moldova nu vrea să fie „o remorcă a Ucrainei“.Adevărul. 19.10.2008.

Moderator: În primăvară i-ați promis omologului dumneavoastră Dragoș Comănescu, la Chișinău, că veți fi de acord ca România să deschidă consulate la Cahul și Bălți. Mai este valabilă această promisiune?

Andrei Stratan: Da. Așteptăm răspuns de la București, mai ales că și noi intenționăm să deschidem un consulat general moldovenesc la Iași.

Moderator: Și când s-ar putea întâmpla asta?

Andrei Stratan: Când va fi dorință din partea României. Deocamdată examinează problema și nota noastră privind deschiderea consulatului la Iași.

Moderator: În ce stadiu sunt negocierile pentru ceea ce Chișinăul numește tratat de bază, iar Bucureștiul “acord pentru cooperare europeană”?

Andrei Stratan: Tare v-aș ruga, dacă ar fi posibil, să puneți această întrebare la București, pentru că noi avem pe agendă această întrebare la care nu am primit până acum răspuns din România.

Moderator: Este federalizarea Moldovei o soluție pentru conflictul transnistrean?

Andrei Stratan: Noi nu luăm în calcul federalizarea statului. Legea adoptată în unanimitate, în Parlament în 2005, prevede o autonomie largă a Transnistriei, dar în cadrul Republicii Moldova. Ne-am inspirat din alte modele, inclusiv din Federația Rusă și Ucraina, și noi oferim autonomie mult mai mare Transnistriei decât au zone similare din Federația

Rusă sau Crimeea în Ucraina. Pentru planul nostru de autonomie am primit aprobări de la SUA, UE, Ucraina, dar, deja de un an și jumătate, așteptăm încă poziția Moscovei. În prezent, noi suntem în consultări cu Rusia. Nu negocieri, ci consultări. Sperăm ca, în octombrie, la Viena, să aibă loc o ședință în formatul 5 plus 2, la care să vină toată lumea. La această ședință așteptăm reacția transnistrenilor.

Moderator: După Georgia, se spune mereu că fiecare conflict înghețat din zona estică e diferit.

Andrei Stratan: La noi nu e un conflict etnic ori religios, ci unul pur politic. În ultimii doi ani peste 300.000 de transnistreni au primit pașapoarte și acte moldovenești, mii de tineri vin aici să studieze, gratis, în universitățile moldovenești, iar foarte mulți transnistreni vin la muncă, pentru că acolo nivelul de trai e foarte scăzut. E nevoie de o decizie politică, civilă pentru reintegrare și chiar crearea unui precedent pozitiv de dezghețare a unui conflict înghețat.

Moderator: Moldova speră la aderare, dar, deocamdată, UE nu mai vrea extindere.

Andrei Stratan: Noi știm asta și nu cerem un termen explicit de aderare, doar să existe o decizie politică, nu superficială, la ședința Consiliului UE de luna aceasta. Instituțiile europene nu știu cum să procedeze cu Republica Moldova. Noi venim după Ucraina, când se iau decizii la Bruxelles. Nu ne aranjează să fim o remorcă a Ucrainei, care nu poate trece înaintea locomotivei.

Moderator: După conflictul din Georgia, simțiți acum o presiune mai mare din partea Rusiei în ce privește Transnistria?

Andrei Stratan: E inimaginabil că așa ceva a putut să se întâmple în Georgia. Moldova a susținut imediat poziția UE de respectare a integrității Georgiei. Pentru noi e important că, după evenimentele din Georgia, Rusia nu a recunoscut Transnistria cum a făcut cu Abhazia și Osetia de Sud. Cu toate că Smirnov a fost la discuții în Rusia. Asta ne face să credem că acum există toate premisele pentru o soluție optimă în interesul Republicii Moldova în formatul 5 plus 2, adică împreună cu Rusia, Ucraina, UE și SUA. Noi nu vom accepta altceva.

Moderator: Aveți semnale că ar exista facțiuni mai moderate, cumva opuse grupului Smirnov?

Andrei Stratan: Regimul din Tiraspol nu e unit, dar nici nu se poate vorbi de pluralism adevărat. Dar, în ultimul timp, e o oarecare mișcare pozitivă de ieșire de sub subordinea ideologică a lui Smirnov și a echipei sale. Dar e nevoie mai ales de ajutor de la Comisia Europeană, pentru că oamenii obișnuiți au obosit.

Moderator: După conflictul din Georgia, mai mulți politicieni ruși au amenințat Moldova să nu se apropie de Europa și cu atât mai puțin de NATO. Cum vedeți aceste declarații?

Andrei Stratan: În constituția Moldovei e prevăzută neutralitatea, încă de la independență. Nu intenționăm să o schimbăm. Dar dorim ca această neutralitate să fie respectată de toți, inclusiv de Moscova prin evacuarea trupelor ruse din Transnistria, de pe teritoriul Republicii Moldova. Deci dacă suntem neutri, vrem să fim neutri pentru toți. Și dacă e un singur militar străin tot e o încălcare a teritoriului și neutralității Republicii Moldova. Rușii au trupe de menținere a păcii, dar e pace deja de ceva vreme în Transnistria. Cred că trebuiau să plece demult. <http://www.adevarul.ro/articole/acordul-romania-moldova-intrebati-la-bucuresti.html>

4. Semnale Oportune de Deschidere a Uniunii Europene. Vladimir Socor. Radio Europa Libera. Transcris APE. 10.10.2008.

Vizita demnitarilor din Ministerele de Externe suedeze, ceh și lituanian la Chișinău în această săptămână a adus încă un mesaj încurajator din partea Uniunii Europene către Republica Moldova. Delegația, căreia i s-a alăturat și Ambasadorul Britanic la Chișinău, a lăsat să înțeleagă destul de clar că Uniunea Europeană poate începe negocierea unui Acord de asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană încă înainte de alegerile parlamentare din primăvara anului viitor.

Uniunea Europeană ar putea să adopte mandatul necesar pentru aceste negocieri chiar până la sfârșitul acestui an. Un mesaj asemănător a adus la Chișinău și Secretarul de Stat pentru Afaceri Europene al Franței, săptămâna trecută. La fel s-a

exprimat tot săptămâna trecută și Reprezentantul Uniunii Europene, Kalman Mizsei, precum și Delegația Comisiei pentru Afaceri Europene a Parlamentului German, Bundestag-ul. Această serie de vizite este deosebit de semnificativă - Franța deține acum Președinția Uniunii Europene, Cehia v-a prelua această Președinție la 1 ianuarie, iar Suedia, la rândul ei, va deveni Președinta Uniunii Europene în luna iulie a anului viitor.

Suedia, împreună cu Polonia, a lansat recent Inițiativa Parteneriatului Estic, menit să avanseze dincolo de Politica de Vecinătate și să deschidă Republicii Moldova, împreună cu alți vecini estici ai Uniunii Europene, o perspectivă reală de integrare și aderare la UE. Faptul că reprezentanții britanic și lituanian au adus același mesaj, ca și reprezentanții țărilor care prezidează sau vor prezida în curând Uniunea Europeană, demonstrează formarea unui grup influent de țări în interiorul Uniunii Europene, interesate în continuarea procesului de deschidere și extindere, inclusiv pentru Republica Moldova.

Desigur, perspectiva aderării și integrării Republicii Moldova este condiționată de mersul reformelor interne. Reprezentanții europeni s-au declarat încurajați de întrevederile lor cu Șeful statului, Guvernul și conducerea Parlamentului. Mesajul poate fi rezumat pe scurt în modul următor: Legiferarea și aplicarea practică a reformelor în ritmul ultimilor doi ani, precum și recuperarea mai rapidă a restanțelor, poate conduce la demararea negocierilor chiar la începutul anului viitor în vederea unui Acord de Asociere. Restanțele sunt observate în domeniile justiției și al poliției, printre altele.

Situația din Georgia a contribuit, fără îndoială, la urgentarea acestui proces. În Georgia reformele interne, economice și politice, precum și investițiile occidentale sunt mult mai avansate decât în Republica Moldova. Totuși, în lipsa unor semnale clare de interes din partea Uniunii Europene, nemaivorbind de NATO față de Georgia, conducerea din Kremlin a calculat că ar avea mână liberă să atace Georgia. Situația Republicii Moldova se deosebește de a Georgiei, dar numai parțial. Neavând hotar comun cu Rusia, Republica Moldova nu este direct expusă unui pericol militar. Pe de altă parte, însă, Rusia are posibilitatea să zădărnicească la nesfârșit

rezolvarea conflictului din Transnistria, calculând probabil ca Uniunea Europeană nu v-a dori să integreze o țară cu un conflict înghețat și trupe rusești pe teritoriul ei.

Iată de ce mesajele sosite la Chișinău în zilele recente din partea Președinției curente și a celor viitoare ale Uniunii Europene, ca și din partea altor țări simpatizante, sunt mesaje absolut necesare, urgent necesare, sosite exact la momentul potrivit. Pare destul de clar că aceste mesaje reflectă unele decizii politice în curs de formare în Uniunea Europeană. Pe de o parte, ele arată că Uniunea Europeană acordă o doză serioasă de încredere actualei conduceri a statului și actualului Guvern pentru continuarea reformelor. Pe de altă parte, deschiderea demonstrată de Uniunea Europeană, coincidând cu perioada preelectorală, este necesară țării și cetățenilor ei, nu partidului majoritar și nu Guvernului. Ar fi cu totul nepotrivit ca cineva să obiecteze că această deschidere ajută guvernarea actuală în preajma alegerilor. Deschiderea demonstrată de Uniunea Europeană ajută Republicii Moldova și cetățenilor ei.

5. Experții Străini Consideră că Țările UE au Arătat la CAGRE că Aderarea Republicii Moldova Nu Este Prioritară. NewsIn. 15.10.2008.

Concluziile adoptate luni la CAGRE privind Moldova nu au fost luate în funcție de Rusia, ci în funcție de pozițiile țărilor membre, care nu sunt pregătite să ofere Chișinăului perspectiva aderării, problemă pe care nici nu o consideră prioritară, spun analiștii străini. "Nu cred că concluziile adoptate la CAGRE au fost luate în funcție de Rusia, ci mai degrabă în funcție de lipsă de consens și de strategie a statelor UE. Nu există o politică clară față de Rusia și nici față de vecinătatea Uniunii și extinderea acesteia", a declarat Vessela Cerneva, expertă a think tankului European Council on Foreign Relations, comentând faptul că miniștrii de externe UE au decis luni, la Consiliul pentru Afaceri Generale și Relații Externe (CAGRE), să dezvolte "o cooperare mai ambițioasă" cu R. Moldova, fără a oferi însă detaliile mai concrete ale acestei cooperări. Concluziile CAGRE au fost atât de precaute față de R. Moldova nu pentru că se așteaptă rezultatul alegerilor din primăvara anului 2009, consideră Vessela Cerneva, ci pentru că aceasta nu este o problemă presantă. "Pentru UE,

alegerile din R. Moldova și aderarea acestei țări nu sunt probleme prioritare și nici presante", a explicat ea. "UE pur și simplu nu putea să ofere mai mult, în condițiile actuale. De aceea a fost găsită o soluție de compromis: vă oferim extinderea zonei de liber schimb și facilitarea obținerii vizelor, dar nu și perspectiva aderării", a adăugat Cerneva, senior policy fellow al ECFR și editor-șef al revistei Foreign Policy Bulgaria. Experta din Bulgaria nu crede însă că R. Moldova va semna până la sfârșitul anului un Acord de Asociere cu UE, așa cum și-a exprimat speranța ministrul de externe român, Lazăr Comănescu. "UE nu e pregătită în acest moment să se extindă. Așa că nu ar fi corect față de R. Moldova să i se ofere un Acord de Asociere, în condițiile în care nu există perspectiva aderării", a evidențiat aceasta. Pe de altă parte, UE a arătat prin deciziile luate, potrivit lui Cerneva, că nu dorește o confruntare directă cu Rusia, iar această atitudine au impus-o mai ales țările mari precum Franța, Germania și Italia. "Totodată, dacă stăm să ne gândim, blocarea relațiilor cu Rusia nu ar fi eficientă, ci doar ar consolida și mai mult Rusia, pentru că, pe plan intern, ar s-ar putea pune în aplicare strategia inamicului comun", a punctat experta. Cerneva a atras însă atenția asupra unui mare semn de întrebare: cum vor determina țările UE Rusia să înțeleagă că pentru ceea ce s-a întâmplat în Georgia trebuie plătit un preț? "Mie mi se pare momentan că Rusia scapă pe gratis, fără să plătească un sfanț", a comentat experta.

Directorul Centrului UE-Rusia din Bruxelles, dr. Fraser Cameron, consideră, la rândul său, că UE a arătat Chișinăului că este pregătită "să își consolideze angajamentele" în această regiune, dar că deocamdată nu va face alți pași în acest sens. Fraser Cameron consideră, pe de altă parte, că UE nu e gata să revină chiar la "business as usual" (realizarea relațiilor normale) cu Rusia și că se menține o presiune. "UE nu se grăbește să reia business as usual cu Rusia. Eu cred că a dat semnale clare că așteaptă să vadă ce se va decide la Geneva în legătură cu asistența pentru Georgia. Rusia și-a retras, într-adevăr, trupele din Georgia și din zona-tampon, dar menține mult mai multe forțe armate ca înainte în Abhazia și Osetia de Sud. De aceea statele membre vor continua să exercite presiune asupra Moscovei", a punctat specialistul Fraser Cameron. În ceea ce privește politica de vecinătate, UE nu poate oferi

Republicii Moldova "o susținere necondiționată", susține Cerneva. Pentru R. Moldova, UE a arătat prin deciziile de luni că are o strategie "bazată pe doi piloni", a detaliat experta. În primul rând, UE a dovedit onestitate. "Mesajul pe care CAGRE l-a transmis a fost următorul: suntem interesați de voi, vrem să vă susținem și să colaborăm, știm care sunt problemele, dar acestea sunt pașii pe care putem să îi facem în spațiul de manevră de care dispunem", a arătat analista ECFR. Al doilea pilon este constituit, potrivit lui Cerneva, din ceea ce poate R. Moldova să dovedească și să livreze. "UE cere foarte clar două lucruri Chișinăului: întărirea statului de drept - și la acest punct pot contribui foarte mult alegerile din primăvară-, iar al doilea lucru este reluarea negocierilor pentru Transnistria în format '5 plus 2' ", a explicat aceasta. Expertul de la Centrul UE-Rusia este de aceeași părere. "R. Moldova va trebui să demonstreze că are capacitatea de a implementa angajamentele pe care și le asumă și abia apoi poate avea pretenția încheierii unui Acord de Asocieră", a spus Fraser Cameron. Întrebată dacă R. Moldova ar putea fi inclusă totuși în pachetul Balcanilor de Vest pentru aderare, Vessela Cerneva a oferit o perspectivă pesimistă. "Sincer, momentan nu văd nici măcar un pachet al Balcanilor de Vest. Cred că în vecinătatea UE există țări mai mult sau mai puțin avansate, dar nu văd o abordare 'la pachet', nu văd o abordare dedicată regiunii", a spus ea.

Specialista din Bulgaria a amintit în acest context de experiența de aderare a țării sale și a României. "Este întotdeauna bine să aspiți către ceva care depășește realitatea. Pentru România și Bulgaria această abordare optimistă a făcut minuni. În 1999-2000 perspectivele de aderare ale României și Bulgariei, dacă vă amintiți, erau foarte neclare. Șapte ani mai târziu am reușit", a punctat Cerneva. În ceea ce privește problema Transnistriei, Cerneva crede că această chestiune are două tășuri. "Avem pe de o parte o Rusie care caută cu înverșunare o soluție pentru acest conflict înghețat. Pe de altă parte, avem o Uniune Europeană care nu e pregătită să se implice prea mult în această problemă. În tot cazul, eu nu cred că se va schimba ceva până în primele luni ale anului 2009", a spus analista din Bulgaria. Întrebată dacă UE ar putea fi interesată mai mult de integrarea Ucrainei decât de cea a Republicii Moldova, Cerneva a declarat că un astfel de

scenariu este foarte posibil. "Ucraina este un element central al puzzle-ului. Dacă ne uităm la cum dansează limbo între Rusia și Occident, atunci ne dăm seama că un eșec acolo ar declanșa o criză mai mare decât cea din Georgia, nu numai în Vest, ci și în Rusia. Liderul rus care va pierde Ucraina va avea un stigmat pe viață", a spus Cerneva. Pe de altă parte, specialistă în politici europene consideră că lucrurile nu trebuie privite prea radical. "Nu există o strategie generală a UE de a integra Ucraina în detrimentul Republicii Moldova. UE doar încearcă să prevină o altă criză și în acest context Ucraina este cea mai fragilă verigă din zonă", a conchis experta din Bulgaria.

6. La Reuniunea Interparlamentară UE-Moldova, Europeanii Critică Legislația Electorală și Situația Mass-Media. Interviu cu Oleg Serebrian. Radio Europa Liberă. Transcris APE. 23.10.2008.

Oleg Serebrian: Poate că a fost o reuniune puțin mai tensionată, la urmă, în legătură cu adoptarea rezoluției, au fost puncte de reper divergente între o parte a delegației moldovenești și europarlamentari sau partenerii noștri europeni, mai ales în ceea ce privește bariera electorală, în ceea ce privește relațiile Republicii Moldova cu vecinii. Dar cred că momentul cel mai sensibil a fost insistența cu care Comisia Europeană și Parlamentul European au insistat pe reducerea barierei electorale, permiterea blocurilor electorale și schimbarea legislației, în ceea ce privește accesul cetățenilor cu dublă cetățenie la diferite funcții eligibile.

Radu Benea: *Domnule Serebrian, dar cum a votat delegația moldoveană pentru aceste rezoluții și ce recomandări au mai fost făcute de către delegații europeni?*

Oleg Serebrian: Sunt de fapt singurul care a votat pentru aceste rezoluții, care au trecut, restul delegației s-a opus.

Sunt multe recomandări legate de problema transnistreană, spre exemplu, se încurajează dialogul dintre Republica Moldova și partea transnistreană. De asemenea, se argumentează necesitatea unei implicări mai active a Uniunii Europene în proces, dar și se cere o transparență mai mare în procesul de negocieri.

Democratizarea, problema presei a fost iarăși un moment mult discutat, unde majoritatea delegației Republicii Moldova s-a opus, întrucât se semnală că situația presei în Republica Moldova este în vizorul Comisiei, în vizorul Parlamentului European și situația trebuie neapărat schimbată. Adică, se cere o îmbunătățire semnificativă a situației mass-media în Republica Moldova.

7. Nicu Popescu: Republica Moldova Încă Nu Este Pregătită să Intre în Grupul Statelor Candidate la UE. Radio Europa Liberă. 24.10.2008.

Republica Moldova încă nu este pregătită să intre în grupul statelor candidate la Uniunea Europeană, deși ideea alinierii ei la țările din Balcanii de Vest este corectă, afirmă expertul Nicu Popescu de la Consiliul european pentru relații externe de la Londra. „Principalul obstacol în alinierea Republicii Moldova la țările din Balcanii de Vest nu se află la Bruxelles, ci în interiorul Republicii Moldova”, a declarat Nicu Popescu la radio Europa Liberă, într-un comentariu pe marginea declarațiilor președintelui român Traian Băsescu, făcute la întâlnirea de joi, de la București, cu premierul moldovean Zinaida Greceanîi.

Președintele României a spus că ar fi bine ca Republica Moldova să fie tratată de UE la fel ca țările din Balcanii de Vest, care știu deja că într-o bună zi vor fi admise în UE. Cu Ucraina la pachet, drumul Republicii Moldova spre UE ar fi mult mai lung, a spus Băsescu. În opinia expertului de la Londra Nicu Popescu, Republica Moldova rămîne mult în urma țărilor din Balcanii de Vest și chiar a Ucrainei, „din cauza reformelor destul de deficiente și a implementării proaste a planului de acțiuni cu UE”. „Principalele deficiențe ale Republicii Moldova se referă la democratizare, libertatea mass-media, drepturile omului, lupta cu corupția, cooperarea în domeniul energetic cu UE, crearea unei zone de liber schimb și dialogul în privința vizelor. Pe toate aceste dosare Republica Moldova rămîne nu doar în urma Balcanilor, ci și a Ucrainei. Și dacă Republica Moldova dorește să facă un salt semnificativ înainte, ea trebuie să-și accelereze modul serios procesul de reforme, în special în ceea ce ține de democratizare, respectul pentru libertatea mass-media și lupta cu corupția”, afirmă expertul de la Londra.

Potrivit lui, „există un număr foarte mare de state membre ale UE, care manifestă o foarte mare bunăvoință față de Republica Moldova. Între ele se află nu numai România și alte state recent admise, dar și țări vechi ale UE. Însă principala bătălie pentru viitorul Republicii Moldova în interiorul UE se dă în statele sceptice față de Republica Moldova, cum sînt Spania, Belgia și Olanda. Anume aceste state trebuie convinse și ele nu vor putea fi convinse decît prin niște note extrem de bune la capitolul reforme”, spune Nicu Popescu. „Astăzi unul dintre statele UE cele mai sceptice față de Republica Moldova este Olanda. Atitudinea destul de negativă a Olandei este determinată de poziția ei foarte principială față de Republica Moldova în chestiuni privind democratizarea, drepturile omului și respectul față de minorități. Moldova însă are probleme masive în toate aceste domenii și tocmai din această cauză ea nu poate convinge țările sceptice din interiorul UE să accepte o accelerare a relațiilor ei cu UE”, afirmă expertul Nicu Popescu, cercetător principal la Consiliul European pentru relații externe de la Londra. <http://www.europalibera.org/moldova/ro/>

8. Republica Moldova și Politica Europeană de Vecinătate (PEV). Studiu de Victor Chirilă. APE. 27.10.2008.

PEV din perspectiva interesului național de integrare europeană

În Republica Moldova, PEV a dat naștere la mari speranțe în ceea ce privește șansele țării noastre de a se integra rapid în spațiul UE. Atât autoritățile centrale, cât și principalele partide parlamentare sperau că PEV va deschide Moldovei drumul spre integrare sa în UE. Speranțele clasei politice, precum și a opiniei publice din țara noastră s-au împlinit, însă, parțial. PEV a recunoscut aspirațiile europene ale Moldovei, dar nu i-a acordat o perspectivă clară de aderare la UE într-o perioadă previzibilă. De asemenea, deși țării noastre i s-a oferit, pentru prima oară, perspectiva integrării treptate în spațiul economic al UE, colaborarea bilaterală între Chișinău și Bruxelles a rămas în continuare dominată de limitele și constrângerile legale și instituționale impuse de Acordul de Parteneriat și Cooperare (APC)¹. APC plasase relațiile moldo-

¹ APC a fost semnat de Republica Moldova și UE în anul 1994 și a intrat în vigoare pentru o perioadă de 10

comunitare pe traiectoria unei cooperări pe orizontală și, prin urmare, nu mai corespundea cu aspirațiile de integrare europeană ale Moldovei. Mai mult decât atât, țara noastră a fost inclusă în PEV alături de un șir de state sud-mediteraneene din Africa de Nord și Asia Mijlocie, precum Maroc, Algeria, Tunisia, Libia, Egipt, Liban, Iordania, Siria, Teritoriile Palestiniene, care nu au nici o vocație europeană. Acest fapt a determinat Chișinăul să trateze PEV ca pe o stratagemă a Bruxelles-ului de a amâna pentru alte timpuri discutarea subiectului privind o nouă posibilă extindere a UE spre Est.

Totuși, în ciuda acestor deficiențe structurale, toate partidele parlamentare de la Chișinău au susținut în consens participarea Moldovei la PEV. Consensul lor s-a materializat în Declarația Parlamentului Republicii Moldova cu privire la parteneriatul politic pentru realizarea obiectivelor de integrare europeană a țării, adoptată la 24 martie 2005. Conform acestei Declarații, dezvoltarea de mai departe a Moldovei nu poate fi asigurată decât prin „promovarea consecventă și ireversibilă a cursului strategic spre integrare europeană”². În acest sens, toate partidele semnatare ale Declarației, s-au angajat să sprijine eforturile diplomatice, juridice și politice îndreptate spre îndeplinirea PAUEM, deoarece, în viziunea lor, acesta este în măsură să contribuie la aderarea țării noastre la UE. De altfel, anume la 24 martie 2005, integrarea Republicii Moldova în UE este consfințită juridic ca fiind obiectivul primordial al politicii interne și externe promovate de Guvernul moldovean. Privită din această perspectivă, PEV devine pentru Chișinău un valoros instrument complementar pentru punerea în practică a politicii sale de integrare europeană. Cu toate acestea, deoarece PEV a fost de la bun început concepută de UE ca o politică distinctă de cea a extinderii, autoritățile moldovene au continuat să persevereze în eforturile lor de a depăși limitele juridice și politice ale PEV, promovând, atât la Bruxelles, cât și în celelalte capitale europene,

ani la 1 iulie 1998. Deși la 1 iulie 2008, perioada de 10 ani a expirat, APC a fost prelungit automat pentru încă un an, eventual până la negocierea unui nou cadru legal între Republica Moldova și UE.

² Declarația Parlamentului Republicii Moldova cu privire la parteneriatul politic pentru realizarea obiectivelor integrării europene, 24 martie 2005, <http://www.parlament.md/news/25.03.2005/>

propuneri alternative de dezvoltare a relațiilor moldo-comunitare, și anume: includerea Moldovei în pachetul statelor din Balcanii de Vest de aderare la UE sau/și semnarea unui Acord de Asociere care ar formula o perspectivă clară de integrare europeană pentru țara noastră. Până în prezent, aceste propuneri nu au întâlnit susținerea UE, ele fiind respinse recurgându-se la o serie de motivații obiective ca oboseală extinderii ce a cuprins statele UE, necesitatea digerării celor două extinderi consecutive ale UE din anii 2004 și 2007 sau imperativul reformării structurilor supranaționale ale UE înainte de a porcede la o nouă extindere spre Est, precum și argumente subiective ca existența unui mare decalaj între reformele democratice și economice întreprinse de statele din Balcanii de Vest și Moldova sau mersul lent al reformelor în țara noastră³.

Cu toate acestea, calitatea Moldovei de membru al Comunității Statelor Independente (CSI) nu este privită de principalele partide politice ca reprezentând o alternativă pentru PEV. Respectivul partide politice au, însă, opinii diferite cu privire la compatibilitatea sau incompatibilitatea existentă între aspirațiile europene ale țării noastre și calitatea sa de membru al CSI. Astfel, în timp ce pentru majoritatea partidelor de pe eșichierul de centru-stânga⁴, printre care se regăsește și partidul de guvernământ al comuniștilor (PRCM), CSI-ul este compatibil cu politica de integrare europeană a Moldovei, partidele politice de pe eșichierul de centru-dreapta consideră CSI-ul un obstacol în calea apropierei Moldovei de UE și, prin urmare, abandonarea CSI-ului este, în viziunea lor, inevitabilă. Totuși, pentru toți este clar că CSI-ul nu reprezintă un vehicul de apropiere de UE, ci mai curând un tribut pe care Chișinăul îl plătește Moscovei pentru menținerea bunăvoinței Federației Ruse în probleme de interes major pentru Moldova, cum ar fi: soluționarea conflictului din regiunea transnistreană, retragerea trupelor și munițiilor ruse de pe teritoriul țării noastre, importul de gaze naturale

³ Mersul lent al reformelor în unele state din Europa Centrală și de Est, de exemplu în Bulgaria sau România, nu a constituit un obstacol pentru a li se acorda perspectiva de integrare în UE.

⁴ Partidul Democrat din Moldova (PDM) - de orientare social-democrată - este o excepție în această listă.

la un preț rezonabil pentru consumatorii interni, accesul nestingherit pe piața Rusiei pentru produsele moldovenești etc..

Implementarea PEV - elemente pozitive și negative

Republica Moldova a aderat oficial la PEV în urma semnării Planului de Acțiuni cu UE (PAUEM), la 22 februarie 2005. Prin acest Plan de Acțiuni, atât Moldova, cât și UE și-au asumat un șir de angajamente comune și unilaterale, îndeplinirea cărora a avut ca rezultat general dinamizarea relațiilor moldo-comunitare în domenii precum: dialogul politic, reformele democratice, soluționarea conflictului transnistrean, dezvoltarea comerțului și reformele economice, justiție și afaceri interne, impulsivarea contactelor interumane etc.. Deși PEV nu a oferit Moldovei nici o perspectivă europeană, totuși, prin beneficiile și oportunitățile sale, ea a depășit obiectivele politice ale Acordului de Parteneriat și Cooperare (APC) aflat încă în vigoare între țara noastră și UE. De exemplu, spre deosebire de APC, PEV a permis UE să se implice direct în găsirea unei soluții politice viabile pentru conflictul separatist din regiunea transnistreană a țării. Datorită PEV, UE și-a sporit vizibilitatea și autoritatea politică în Moldova. Actualmente, UE este prezentă în țara noastră la nivelul Politicii Externe și Securitate Comune (PESC) prin Reprezentantul Special al UE pentru Moldova și participarea la negocierile/consultările în problema transnistreană în calitate de observator în formatul „5+2”. De asemenea, UE este prezentă în Moldova și la nivelul Politicii Europene de Securitate și Apărare (PESA) prin Misiunea UE de asistență la frontiera moldo-ucraineană (EUBAM). În cadrul PEV, Moldovei i s-a acordat perspectiva integrării economice în spațiul comunitar, precum și cea a introducerii graduale a regimului de călătorii fără vize în UE pentru cetățenii moldoveni. Printre beneficiile concrete aduse țării noastre de PEV se numără, nu în ultimul rând, și creșterea substanțială a asistenței financiare din partea UE care a crescut de patru ori de la 10 milioane Euro în 2003 la 40 milioane Euro în 2007, iar asistența totală preconizată de UE pentru Moldova în perioada 2007 - 2010 se va ridica la suma totală de 250

milioane Euro⁵. În domeniul cooperării energetice, PEV a favorizat eforturile autorităților moldovene depuse în vederea integrării Moldovei în Comunitatea Energetică Europeană⁶.

La capitolul dialogului politic moldo-comunitar, se înregistrează o activizare a comunicării între autoritățile moldovene și reprezentanții Comisiei Europene, Consiliului UE și Parlamentului European, atât în cadrul instituțional stabilit de APC, precum și în contextul inițiativelor regionale din Europa Centrală și de Sud-est. Concomitent, însă o atenție aparte este acordată valorificării oportunităților și potențialului oferit de cooperarea politică bilaterală a Moldovei cu statele membre ale UE. În acest sens, merită evidențiate parteneriatele europene existente de facto între Moldova și statele UE, precum Lituania, Ungaria, Polonia, Cehia, Suedia și Marea Britanie. România este în continuare un promotor natural și ferm a aspirațiilor europene ale Moldovei în UE, însă animozitățile politice bilaterale împiedică Chișinăul și Bucureștiul să pună bazele unui Parteneriat European eficient. În domeniul comercial-economic, asistăm la transformarea UE în partenerul comercial numărul unu al Moldovei, surclasând, astfel, Comunitatea Statelor Independente (CSI)⁷. În

⁵ Până la războiul ruso-georgian din august 2008, Moldova era considerată cea mai mare beneficiară de asistență UE pe cap de locuitor în Europa de Est. Se pare, însă, că după conferința donatorilor de la Bruxelles, din 22 octombrie 2008, Georgia a depășit țara noastră în această privință. La respectiva reuniune, Comisia Europeană a anunțat că, în următorii trei ani, UE va acorda Georgiei asistență în valoare de 500 milioane Euro. Anterior evenimentelor din august, asistența acordată Georgiei de către UE în cadrul PEV se ridica la suma de 120,4 milioane de Euro, pentru perioada 2007-2010.

⁶ În martie 2007, Consiliul European al UE a aprobat Politica Energetică a Europei pentru anii 2007 – 2009 care prevede extinderea Tratatului privind Comunitatea Energetică Europeană și asupra Republicii Moldova. La 27 iunie 2008, Consiliul de Miniștri ai Comunității Energetice Europene (UE și statele din Europa de Sud-est) a luat act de înlăturarea de către Moldova a tuturor obstacolelor în calea aderării sale la Comunitatea Energetică Europeană, iar la 15 iulie 2008 a mandatat Comisia Europeană să înceapă negocierile în acest sens cu Moldova.

⁷ În urma aderării României la UE, volumul comerțului efectuat de Moldova cu statele UE a crescut de la 33% până la 55%.

paralel cu progresele înregistrate de Moldova în aplicarea PAUEM, UE își deschide gradual piața sa internă pentru produsele moldovenești, oferindu-i Moldovei condiții privilegiate de comerț sub forma regimului GSP plus în ianuarie 2006 și a Preferințelor Comerciale Autonome în martie 2008. În domeniul mobilității persoanelor, Moldova și UE inițiază un dialog intens cu privire la facilitarea regimului de călătorie a cetățenilor moldoveni în spațiul UE. Printre succesele acestui dialog în continuă desfășurare se numără negocierea și semnarea acordurilor de facilitare a regimului de vize și readmisie a persoanelor⁸, precum și deschiderea Centrului Comun de eliberare a vizelor Schengen pe lângă Ambasada Ungariei la Chișinău⁹. De asemenea, la 6 iunie 2008, UE a încheiat cu Moldova un Parteneriat de Mobilitate chemat, pe de o parte, să contribuie la înlăturarea cauzelor economice și sociale ce încurajează migrația ilegală a cetățenilor moldoveni, iar, pe de alta, să creeze condițiile necesare pentru deplasarea legală circulară a forței calificate de muncă din Moldova în UE.

Toate aceste realizări practice au influențat pozitiv percepția UE de către cetățenii moldoveni, care în majoritatea lor se pronunță pentru o eventuală aderare a Moldovei la UE¹⁰. În mare parte, această largă susținere pentru integrarea europeană a țării se explică prin faptul că UE este văzută preponderent de cetățenii moldoveni ca fiind capabilă să contribuie semnificativ la modernizarea economică și democratizarea reală a Moldovei și, mai ales, la îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației. Totuși, trebuie să remarcăm, că în ultimii trei ani, UE a început să fie percepută în țara noastră și ca reprezentând un important și credibil partener politic în identificarea și garantarea unei soluții politice viabile pentru reintegrarea regiunii transnistrene în câmpul legal și instituțional al Republicii Moldova.

⁸ Acordurilor de facilitare a regimului de vize și readmisie a persoanelor au fost semnate între Republica Moldova și UE la 10 octombrie 2007 și au intra în vigoare la 1 ianuarie 2008.

⁹ Centrul Comun de eliberare a vizelor a fost inaugurat la 25 aprilie 2007.

¹⁰ Conform Barometrului de Opinie Publică din aprilie 2008 al Institutului de Politici Publice din Moldova, 71% din populația Republicii Moldova susțin aderarea țării la UE.

Implementarea PEV în Moldova nu a fost, însă, întotdeauna un proces coerent, consecvent și continuu. Această realitate este evidențiată în rapoartele Comisiei Europene, din 3 decembrie 2006 și 3 aprilie 2008, cu privire la progresele înregistrate de Moldova în realizarea Planului de Acțiuni convenit cu UE, precum și în evaluările efectuate la același subiect de experții locali¹¹. Astfel, atât Comisia Europeană, cât și experții locali, au constatat că în ciuda progreselor înregistrate de Republica Moldova în majoritatea domeniilor, implementarea efectivă a reformelor rămâne în continuare o provocare. Observațiile critice vizează în principal dinamica nesatisfăcătoare a reformelor în domeniile justiției, combaterii corupției, libertatea mass-media, îmbunătățirea climatului de faceri și investițional. În opinia experților locali și europeni, executarea neuniformă a PEV în Moldova este cauzată de mai mulți factori, în special, de lipsa voinței politice de a eficientiza cu adevărat procesul de integrare europeană prin schimbări concrete și necesare, abordarea PAUEM de către autoritățile centrale ca pe o listă de activități care trebuie bifate, alocarea necorespunzătoare a resurselor financiare destinate aplicării reformelor, starea deplorabilă a clasei politice autohtone, insuficiența capacităților administrative, coordonare defectuoasă a eforturilor de implementare a PAUEM între Legislativ și Executiv, ineficiența sistemului judecătoresc, nivelul înalt al corupției în instituțiile guvernamentale etc..

Toate aceste deficiențe politice și instituționale se răsfrâng, desigur, negativ asupra ritmului și calității implementării reformelor prevăzute de PAUEM. Cu toate acestea, trebuie să

¹¹ ADEPT și Expert Grup (2008), „Moldova și UE în contextul Politicii Europene de Vecinătate. Realizarea Planului de Acțiuni UE-Moldova (februarie 2005 – ianuarie 2008)”, <http://www.e-democracy.md/publications/realizarea-pauem/>; “Raportul independent al celor treisprezece reprezentanți ai societății civile din Republica Moldova în contextul Raportului Comisiei Europene din 04 decembrie 2006 și al împlinirii a doi ani de la semnarea Planului de Acțiuni Moldova - Uniunea Europeană”, Chișinău, 30 martie 2007, <http://www.civic.md/rapoarte/societatea-civila-pentru-o-moldova-europeana.html>

recunoaștem că, în mare măsură, calitatea procesului de aplicare efectivă a legilor și reformelor, în conformitate cu PAUEM, depinde de capacitățile instituționale mobilizate de autoritățile centrale. După mai bine de trei ani de la lansarea PAUEM, Moldova nu a reușit să dezvolte capacități instituționale care să corespundă cu ambițioasele sale obiective de integrare europeană. Dezvoltarea și folosirea eficientă a existentelor resurse instituționale este împiedicată de cel puțin patru carențe majore: 1) centralizarea excesivă, în ultimii ani, a verticalei puterii; 2) pregătirea nesatisfăcătoare a oficialilor moldoveni responsabili de implementarea PAUEM; 3) neglijarea de către Legislativ a funcțiilor sale de monitorizare și control a puterii executive; 4) nivelul scăzut de transparență și deschidere spre cooperare de care dau dovadă în prezent autoritățile moldovene în raport cu reprezentanții societății civile.

Conform Constituției sale, Moldova este Republică parlamentară, în ultimii ani, însă, am fost martorii consolidării accentuate a autorității Președintelui țării în detrimentul autorității Guvernului și, mai cu seamă, a Parlamentului. Această tendință nu a avut ca efect scontat eficientizarea activității autorităților centrale în aplicarea reformelor în corespundere cu normele și practicile europene. Dimpotrivă, centralizarea verticalei puterii în stat a condus la reducerea autonomiei Guvernului în formularea și luarea deciziilor, a inhibat spiritul de inițiativă și creativitate în ministerele și agențiile guvernamentale, a favorizat birocratizarea pronunțată a administrației centrale, a încurajat desconsiderarea Legislativului de către Executiv, a împiedicat o mai mare transparență și deschidere a Guvernului către societatea civilă etc..

În același timp, capacitățile instituționale mobilizate de ministerele de resort pentru monitorizarea și implementarea reformelor stipulate în PAUEM nu pot fi valorificate în plină măsură din cauza pregătirii insuficiente a oficialilor moldoveni în materie de integrare europeană. Ei sunt familiarizați sumar cu esența și modul de funcționare a instituțiilor supranaționale ale UE, posedă cunoștințe foarte generale în materie de Acquis Communautaire, cunosc puțin sau aproape de loc despre programele și agențiile comunitare la care

Moldova ar putea să participe de rând cu statele membre ale UE, vorbesc în mare parte prost sau aproape de loc una din principalele limbi de lucru ale UE – engleza și/sau franceza și nu dispun de cunoștințele și pregătirea necesară pentru a elabora proiecte de cooperare moldo-comunitare în concordanță cu criteriile și practicile UE. În consecință, deși, la nivel politic, avem un dialog moldo-comunitar, în general, satisfăcător, la nivel tehnic, de experți, comunicarea între Chișinău și Bruxelles lasă mult de dorit. În plus, capacitatea de asimilare a resurselor financiare oferite Moldovei de UE este în continuare limitată, în special de incapacitatea actuală a ministerelor și agențiilor sectoriale de a elabora proiecte conforme cu standardele comunitare. În prezent această lacună instituțională este acoperită, parțial, de experții europeni de la Delegația Permanentă a Comisiei Europene la Chișinău, care asistă nemijlocit autoritățile moldovene în procesul de formulare a proiectelor de cooperare finanțate prin Instrumentul financiar al PEV - ENPI.

Parlamentului Republicii Moldova îi revine un rol vital în procesul de implementare a PAUEM. De Legislativ depinde nu doar elaborarea și adoptarea legilor în concordanță cu normele Acquis Communautaire, dar și aplicarea acestor legi în corespundere cu spiritul și practicile europene. Rapoartele Comisiei Europene și ale experților locali arată că Parlamentul moldovean își îndeplinește satisfăcător responsabilitățile de for legiuitor, dar, totodată, demonstrează deficiențe serioase la capitolul monitorizării și controlului calității aplicării în practică de către Executiv a legilor aprobate. Acesta situație nu este de loc întâmplătoare, dacă ne gândim la faptul că în ultimii șapte ani Legislativul a ignorat în repetate rânduri responsabilitățile sale de control a puterii executive, excelând, în schimb, în ipostaza de paratrăsnet pentru Guvernul de la Chișinău. O atare conduită a încurajat Guvernul să desconsidere autoritatea și rolul Parlamentului moldovean, de supraveghetor riguros a calității actului de guvernare.

Lipsa unui control eficient de către Parlament a procesului de implementare a PAUEM este compensată doar parțial de societatea civilă din Moldova. Este adevărat că în ultimii trei ani, datorita PEV autoritățile moldovene au devenit mai deschise și transparente în raport cu

organizațiile non-guvernamentale. De exemplu, a fost instituționalizat dialogul societății civile cu autoritățile centrale, cu Legislativul în anul 2005¹², iar cu Guvernul în anul 2008¹³. Totodată, unele ministere de resort au stabilit formate regulate de dialog cu reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale (ONG)¹⁴. Cu toate acestea, experții locali califică ca fiind insuficient gradul existent de transparență și deschidere de care dau dovadă autoritățile centrale în cooperarea lor cu ONG-urile autohtone. În plus, de cele mai dese ori, consultarea reprezentanților societății civile de către oficialități în probleme de interes național are, mai degrabă, un caracter fie formal, fie superficial¹⁵.

Având în vedere toate aceste deficiențe de natură politică și/sau instituțională, eficiența PEV în Moldova va depinde în mare parte de depășirea lor. Acest lucru va fi mai ușor de realizat dacă alegerile parlamentare din 2009 vor aduce un pluralism democratic real în țara noastră; dacă Parlamentul moldovean își va asuma integral responsabilitățile ce îi revin în aplicarea PAUEM; dacă partidele parlamentare vor reuși să

¹² La 29 decembrie 2005, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea Nr.373-XVI pentru aprobarea Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, <http://www.parlament.md/news/civilsociety/>

¹³ Urmărind să faciliteze participarea societății civile în procesul de elaborare, implementare, monitorizare, evaluare și actualizare a documentelor de planificare strategică a țării, Guvernul Republicii Moldova a inițiat crearea Consiliului Național pentru Participare pe lângă Comitetul interministerial pentru planificare strategică condus de Prim-ministru. La 18 septembrie 2008, a avut loc prima reuniune a Consiliului Național de Participare, care cuprinde 33 de organizații non-guvernamentale.

¹⁴ În această privință merită a fi menționată, în special, experiența Ministerului Reintegrării care menține un dialog constant cu societatea civilă, organizând consultări regulate cu reprezentanții ONG-urilor locale. De asemenea, la 13 iunie 2007, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a semnat un Memorandum de cooperare pentru integrare europeană cu 23 organizații non-guvernamentale.

¹⁵ Cazul elaborării și adoptării Concepției de Securitate Națională este extrem de relevant în această privință. Reprezentanții societății civile au participat activ la elaborarea proiectului respectivei Concepții, însă, în cele din urmă propunerile lor au fost în mare parte ignorate de către autorități.

mențină și după alegerile din anul viitor parteneriatul lor european instituționalizat la 24 martie 2005; dacă autoritățile vor instituționaliza un parteneriat european real și cu societatea civilă; dacă Guvernul va aloca mai multe resurse financiare pentru dezvoltarea și întărirea capacităților sale instituționale destinate implementării angajamentelor asumate în PAUEM; dacă Guvernul va fi gata să valorifice mai bine resursele, experiența și know-how-ul statelor membre ale UE în vederea armonizării legislației și instituțiilor Moldovei cu normele și practicile comunitare¹⁶; dacă autoritățile vor reuși să îmbunătățească cooperarea interministerială, mai ales la nivel de experți, în domeniul realizării PAUEM etc.. Acestea și alte măsuri ar trebui să fie incluse în lista priorităților autorităților moldovene, dacă acestea doresc, cu adevărat, să impulsioneze procesul de integrare europeană a Moldovei.

Perspectivile PEV: oportunități, riscuri, vizuni

Autoritățile moldovene recunosc elementele puternice ale PEV, ele nu se pot împăca, însă, cu gândul că, deși PEV transcende limitele politice ale APC, ea nu satisface pe deplin aspirațiile europene ale Moldovei. Clasa politică moldoveană are două mari obiecții vizavi de PEV. În primul rând, ea este nemulțumită de faptul că state cu aspirații europene, precum Moldova și Ucraina, se află în PEV alături de state mediteraneene din Africa de Nord și Orientul Mijlociu care nu au aspirații europene și nici vocație europeană. În opinia politicianilor și reprezentanților societății civile din Moldova, în forma sa actuală PEV este mai curând un subterfugiu al UE de a amâna pentru alte timpuri definirea unei perspective clare de integrare europeană pentru statele ex-sovietice din Europa de Est. Urmărind să atenueze această deficiență structurală, Moldova a pledat de la bun început pentru o diferențiere mai accentuată între cele două dimensiuni ale PEV: Dimensiunea Europei de Est - compusă din state europene și Dimensiunea Mediteraneană alcătuită din state vecine Europei. În al doilea rând, politicienii moldoveni sunt frustrați de faptul că PEV nu este o politică de extindere a UE în Europa de Est.

¹⁶ Datorită PEV, Moldova poate beneficia de asistența UE în domeniul armonizării legislative prin programele comunitare Twinning și TAIEX.

Desigur, prin PAUEM, UE a recunoscut aspirațiile europene ale Moldovei, dar Bruxelles-ul a evitat să răspundă afirmativ la doleanța țării noastre de a fi plasată pe traiectoria unei integrări graduale în UE.

La 4 decembrie 2006, Comisia Europeană a formulat noi măsuri de consolidare a PEV, precum negocierea și semnarea unor Acorduri aprofundate de Comerț Liber cu statele partenere PEV; aprofundarea dialogului politic; multiplicarea contactelor interumane; facilitarea mobilității persoanelor; aderarea statelor partenere la programe și agenții comunitare anterior accesibile doar statelor membre și candidate ale UE; sau negocierea și semnarea unor Acorduri multilaterale între UE și statele partenere PEV, în particular, în domenii precum energia, transport, sau aviația civilă etc.. Toate aceste propuneri ale Comisiei Europene au fost, desigur, apreciate de autoritățile moldovene ca fiind capabile să contribuie la stabilirea unui parteneriat consolidat între UE și Moldova. Totuși, ele nu s-au ridicat la nivelul așteptărilor autorităților moldovene. În aceste condiții, Chișinăul a continuat să pedaleze pe ideea negocierii unui Acord de Stabilizare și Asociere după exemplul statelor din Balcanii de Vest. Semnarea unui astfel de acord cu UE ar fi fost în viziunea guvernanților de la Chișinău o evoluție logică și firească, mai ales că Moldova participă alături de statele din Balcanii de Vest la toate organizațiile regionale din Europa de Sud-est.

Intransigența autorităților moldovene la acest subiect nu a întâlnit, până în prezent, înțelegerea oficialilor europeni de la Bruxelles, precum și în multe din statele membre ale UE. În schimb, Moldova a continuat să fie încurajată să se concentreze asupra executării satisfăcătoare a PAUEM. Mai mult decât atât, pentru a determina autoritățile moldovene să facă acest lucru, punerea în practică a angajamentelor asumate în PAUEM a fost enunțată de Bruxelles ca o condiție indispensabilă pentru aprofundarea relațiilor moldo-comunitare. De altfel, în chiar PAUEM se stipulează cât se poate de clar că *„Nivelul de ambiție a relației va depinde de gradul de angajament al Moldovei pentru valorile comune, precum și capacitatea sa de a implementa prioritățile convenite în comun. Ritmul progresului relației va recunoaște pe deplin eforturile Moldovei și realizările concrete*

*în îndeplinirea acestor angajamente”*¹⁷. Această condiționare expresă a determinat Chișinăul să fie mai receptiv la obiecțiile Comisiei Europene cu privire la pasul și maniera în care autoritățile noastre înțelegeau să pună în practică reformele convenite cu UE. În ciuda acestui fapt, respectiva condiționare nu a fost destul de puternică încât să determine Guvernul moldovean să înlăture lacunele în domeniile independenței justiției, libertății de exprimare, combaterea corupției sau ameliorarea mediului de afaceri și investițional. De aceea, nu este deloc întâmplător faptul că mai mulți experți locali consideră extrem de important ca măsurile de întărire a dimensiunii estice a PEV să includă, inclusiv, o condiționare mult mai nuanțată, al cărei conținut să fie formulat în termeni de reforme pentru aderarea la UE. Numai o astfel de condiționalitate este, în opinia experților locali și a diplomației moldovene, în măsură să accelereze democratizarea și modernizarea economică a Moldovei.

În prezent relațiile moldo-comunitare parcurg o perioadă definitivă pentru evoluția lor ulterioară. La 27 mai 2008, după mai bine de trei ani de la lansarea PAUEM, UE a anunțat demararea procesului de reflecție asupra viitorului cadru politic-juridic, care va înlocui actualul APC. Decizia UE a fost posibilă numai după ce Comisia Europeană a dat, la 3 aprilie 2008, verdictul său satisfăcător progreselor înregistrate de Moldova în îndeplinirea angajamentelor asumate în PAUEM. Între timp, la 8 iulie și 2 octombrie 2008, au avut loc două runde de consultări moldo-comunitare la nivel de experți cu privire la conținutul viitorului cadru politic-juridic între Moldova și UE. Așteptările Chișinăului vizavi de viitorul acord cu Bruxellesul sunt foarte mari și, prin urmare, obiectivele urmărite sunt formulate în termeni maximaliști. Astfel, autoritățile moldovene speră că noul acord cu UE va fi unul de asociere, va conține o perspectivă ferm definită de aderare la UE și va oferi Moldovei acces liber la cele patru libertăți comunitare: libera circulație a persoanelor, mărfurilor, serviciilor și capitalului din interiorul pieții comune a UE.

¹⁷ „Planul de Acțiuni Moldova – EU”, http://www.mfa.gov.md/img/docs/planul_actiuni_ro.pdf

Obiectivele imediate ale Moldovei în relațiile sale cu UE sunt, însă, aderarea la Tratatul Comunității Energetice Europene, semnarea Acordului aprofundat și comprehensiv de Comerț Liber și liberalizarea regimului de călătorii în UE pentru cetățenii moldoveni. Toate aceste trei obiective sunt, în opinia experților locali, actuale, necesare, pragmatice și realizabile. În cazul Comunității Energetice Europene, negocierile sunt, deja, în curs de desfășurare, iar oficialii guvernamentali speră că Moldova va semna Tratatul de aderare la această importantă comunitate până la sfârșitul acestui an. Cât privește celelalte două obiective, autoritățile moldovene vor insista ca ele să fie stipulate în următorul Acord cu UE, desigur, pentru a fi realizate într-o perioadă de timp previzibilă. În prezent nu există un studiu de fezabilitate care ar evalua eventualele implicații, riscuri și beneficii pe care le-ar avea pentru Moldova semnarea unui Acord aprofundat și comprehensiv de Comerț Liber cu UE. Un astfel de studiu a fost inițiat pe parcursul acestui an de Organizația Non-guvernamentală Expert-Grup cu asistența Fundației Soroș din Moldova, iar la anul viitor ar urma ca un studiu asemănător să fie realizat și de experții europeni la comanda Comisiei Europene. Totuși, conform mai multor experți autohtoni în materie economică, la etapa actuală producătorii moldoveni nu sunt pregătiți, încă, pentru a face față unei competiții reale cu producătorii și exportatorii din UE. Având în vedere această situație, regimul de comerț asimetric de care se bucură în prezent Moldova în relațiile sale comerciale cu UE este considerat ca fiind mai avantajos în prezent pentru producătorii moldoveni de cât o eventuală zonă de comerț liber care ar deschide nelimitat piața de desfacere a Moldovei pentru produsele și serviciile din UE. Cu toate acestea, pentru experții și unii politicienii moldoveni negocierea și semnarea unui Acord aprofundat și comprehensiv de Comerț Liber cu UE este, mai degrabă, un obiectiv de ordin politic, decât economic, deoarece, în opinia lor, acest acord este asociat cu parcurgerea unei etape obligatorii în procesul de aderare la UE, etapă parcursă anterior și de statele membre ale UE din Europa Centrală și de Est.

La 13 octombrie 2008, în concluziile sale cu privire la Moldova, Consiliul de Afaceri Generale și Relații Externe al UE (CAGRE) a anunțat că

UE este pregătită să negocieze în curând un nou acord ambițios cu țara noastră, care va include și obiectivul stabilirii unei zone de comerț liber, de îndată ce economia moldovenească va fi pregătită să suporte efectele liberalizării complete a schimburilor comerciale cu UE. În același Concluzii ale CAGRE, Miniștrii de Externe ai UE reamintesc că Acordul privind facilitarea regimului de vize semnat de Moldova cu UE în 2007, are ca obiectiv de lungă durată introducerea regimului de călătorii fără vize pentru cetățenii moldoveni. Amintitul Acord n-a oferit, însă, Moldovei o „foaie de parcurs” pentru atingerea respectivului obiectiv, așa cum UE a procedat în cazul statelor din Balcanii de Vest. Autoritățile moldovene speră, însă, că odată cu semnarea noului acord moldo-comunitar, UE va oferi și Moldovei o asemenea „foaie de parcurs”. De altfel, Parteneriatul de Mobilitate semnat între Chișinău și Bruxelles, la 6 iunie 2008, conține prevederi asemănătoare cu cele prezente în menționatele „foi de parcurs” de care beneficiază statele din Balcanii de Vest, fapt ce, în fond, ar putea fi exploatat de autoritățile noastre în cadrul viitoarelor consultări cu oficialii europeni la subiectul liberalizării graduale a regimului de vize al UE pentru cetățenii moldoveni.

Speranțele Chișinăului cu privire la semnarea unui Acord de asociere cu UE, care ar formula o perspectivă clară de integrare europeană pentru Moldova și ar număra printre obiectivele sale primordiale semnarea unui Acord aprofundat și comprehensiv de Comerț Liber, precum și liberalizarea graduală a regimului de vize cu UE, sunt alimentate, în particular, de progresele înregistrate de diplomația ucraineană în negocierea unui nou Acord cu UE și de recenta inițiativă polono-suedeză cu privire la lansarea de către UE, în cadrul PEV, a unui „Parteneriat Estic” cu statele PEV din Europa de Est, și anume: Moldova, Ucraina, Belarus, Armenia, Azerbaidjan și Georgia. Se pare, însă, că nici de această dată așteptările Chișinăului nu coincid întru totul cu viziunea statelor membre ale UE, care urmăresc prin noua inițiativă să consolideze, în primul rând, dimensiunea estică a PEV, în timp ce autoritățile moldovene ar dori ca „Parteneriatul Estic” să transcende limitele politice și instituționale ale PEV și să faciliteze parcursul european al Moldovei.

9. Aspectele de Politică Externă prezentate de Barometrul de Opinie Publică - Octombrie 2008. Lina Grău. APE. 28.10.2008.

Rusia ar trebui să fie partenerul strategic al Chișinăului, consideră aproape 50 la sută dintre locuitorii R.Moldova. Pe de altă parte, 41 la sută din respondenții unui sondaj sunt de părere că România ar putea ajuta cel mai mult Chișinăul pe calea integrării europene.

Datele Barometrului de opinie publică prezentat marți la Chișinău de Institutul de Politici Publice arată că 71 la sută dintre cetățenii moldoveni ar vota pentru integrarea în UE, dacă duminică viitoare s-ar desfășura un referendum la acest subiect.

România este considerată țara care ar putea ajuta cel mai mult Republica Moldova în procesul de integrare europeană de 41 la sută din respondenți, în timp ce 24 la sută consideră că acest suport ar putea veni din partea Rusiei.

Experții pe probleme de politică externă sunt de părere că această percepție surprinzătoare are la origine faptul că spațiul informațional moldovenesc este dominat de medii rusești, iar oamenii, care își doresc o viață mai bună, nu conștientizează că există incompatibilități majore la nivel de standarde atunci când vine vorba despre apropierea de Rusia sau de UE.

Victor Chirilă, expert în cadrul Asociației de Politică Externă de la Chișinău spune că majoritatea populației din Republica Moldova mai trăiește încă cu vecile idei și nu știe că UE a devenit partenerul comercial numărul unu al Republicii Moldova, că CSI-ul și Moscova nu mai domină relațiile externe ale Chișinăului. „Oamenii cred în continuare că Rusia este piața cea mai importantă de desfacere a mărfurilor moldovenești, că de acolo ne vin cele mai multe importuri. Și nu trebuie să uităm și de Transnistria și de faptul că la nivel oficial se repetă mereu că la Moscova este cheia pentru soluționarea problemei și reintegrarea teritorială a țării”, spune Victor Chirilă.

„Pe de altă parte, populația înțelege că integrarea noastră europeană nu poate avea altă cale logică decât prin România, care ne poate ajuta cu experiența deja acumulată. Oamenii se gândesc

probabil și la o posibilă asistență care ar veni din partea Bucureștiului în domeniul facilitării regimului de călătorii, inclusiv prin Convenția privind micul trafic la frontieră. Această încredere a populației este și o reflectare a ponderii crescânde a României în comerșul extern al Republicii Moldova. Și acest trend se produce în condițiile în care sprijinul acordat de România în cadrul UE pentru parcursul european al Chișinăului nu este practic deloc mediatizat în Republica Moldova. Altfel, procentul celor ce cred că România ar fi țara care poate susține cel mai mult parcursul european al Chișinăului ar fi sigur mai mare”, este de părere Victor Chirilă.

O primă explicație a faptului că Rusia este a percepută de 24 la sută din respondenți ca țară care ar putea susține parcursul european al Republicii Moldova, consideră Victor Chirilă, este faptul că spațiul informațional este dominat de canalele rusești, că principalele informații despre UE vin prin mediile de limbă rusă – inclusiv Euronews care e retransmis de difuzori ruși. O altă explicație ar fi faptul că autoritățile comuniste insistă că integrarea europeană nu contravine cooperării cu Rusia și celei din cadrul CSI, că acestea nu s-ar exclude reciproc. Se inoculează de asemenea idea că Rusia dorește relații tot mai profunde cu UE. Și se pare că o parte a societății înțelege greșit integrarea europeană și cunoaște foarte puține despre esența proceselor integraționiste.

Barometrul de opinie publică mai semnalează o scădere a suținătorilor ideii de aderare a Republicii Moldova la NATO, de la 20 la sută în aprilie la 13,8 la sută în octombrie. În schimb a crescut numărul indecișilor, procentajul celor ce optează pentru neutralitate ca obțiuine de securitate a Republicii Moldova rămânând constant. Victor Chirilă explică acest trend prin faptul că avantajele aderării la NATO nu sunt discutate în societate, în schimb autoritățile pledează pentru statutul de neutralitate și implicit lasă într-un con de umbră aceste avantaje, scoțând în evidență riscurile și implicațiile negative ale eventualei aderări la NATO, mai ales din perspectiva impactului asupra reglementării transnistrene.

„Autoritățile doresc menținerea neutralității cu orice preț pentru că în viziunea lor neutralitatea

este instrumentul cel mai indicat pentru întărirea securității Republicii Moldova și asigurarea reintegrării teritoriale a țării. Probabil intervine și factorul georgian. Acest conflict, așa cum a fost el prezentat de mediile rusești, a întărit în convingerile sale acea parte a societății care se opunea aderării la NATO", spune Victor Chirilă.

33 la sută dintre cetățenii moldoveni, respondenți ai Barometrul de opinie publică, consideră că Georgia este responsabilă de declanșarea conflictului armat cu Rusia din august, și doar 22 la sută consideră că adresa a fost Rusia. Același 33 la sută sunt de părere că decizia Rusiei de a recunoaște independența Osetiei de Sud a fost una corectă, și doar 18 la sută spun că a fost greșită. 30 la sută din respondenți sunt de părere că Moscova ar putea recunoaște independența Transnistriei, și 29,2 la sută spun că nu ar putea.

Datele privind atitudinea față de evenimentele din Caucaz confirmă încă o dată că cetățenii moldoveni se informează din mediile rusești și nu au acces la posturile internaționale, cum ar fi CNN, BBC, spune Victor Chirilă. Potrivit lui, chiar și EuroNews a prezentat conflictul rusă-georgian mai mult din perspectivă rusească. Asta, în timp ce posturile publice au comentat puțin evenimentul și nu au avut analize riguroase pe subiect.

Printre liderii politici internaționali cu cea mai mare încredere sunt creditați premierul Vladimir Putin și președintele Dmitrii Medvedev, cu 77 la sută și 61 la sută. Aceștia sunt urmați de președintele Vladimir Voronin cu aproape 47 la sută și președintele Traian Băsescu, cu 42 la sută.